

Kenen tarina? Joukkosurmautisoinnin eettiset haasteet Parklandissa 2018 ja Kuopiossa 2019

eettinen journalismi, joukkosurma, nimeäminen, kouluhyökkäys

Maiju Kannisto

maikan [a] utu.fi

FT, tutkijatohtori

Turun yliopisto

Mila Seppälä

mitase [a] utu.fi

FM, väitöskirjatutkija

Turun yliopisto

Viittaaminen: Kannisto, Maiju & Mila Seppälä. 2026. "Kenen tarina? Joukkosurmautisoinnin eettiset haasteet Parklandissa 2018 ja Kuopiossa 2019". *WiderScreen Ajankohtaista*.

<https://widerscreen.fi/numerot/ajankohtaista/kenen-tarina-joukkosurmautisoinnin-eettiset-haasteet-parklandissa-2018-ja-kuopiossa-2019/>

Artikkelissa tarkastellaan millaisia eettisiä haasteita toimittajat kokevat ja millaisia journalistisia valintoja on tehty etenkin nuoriin kohdistuneista joukkosurmista uutisoitaessa. Artikkelissa keskitytään joukkosurman tekijöiden (epäiltyjen) ja uhrien (sekä joukkosurmasta selvinneiden että kuolonuhrien) kuvaamiseen uutisoinnissa. Tutkimuksen aineistona käytetään suomalaisille ja yhdysvaltalaisille toimittajille tehtyä kyselyä sekä Parklandissa Yhdysvalloissa 14.2.2018 tapahtuneeseen kouluampumistapaukseen ja Kuopiossa 1.10.2019 tehtyyn kouluhyökkäykseen liittyvää uutisointia. Hyödyntäen Wardin (2018) viitekehystä, jossa huomioidaan häiriöiden

vaikutus journalismin etiikkaan, osoitamme, että Parkland oli häiriö, joka vaikutti merkittävästi journalistisiin käytäntöihin. Toimittajat tiedostivat, että Parkland oli käännekohta ja reflektoivat tekijän ja uhrien roolia uutisoinnissa. Kuopion tapauksessa suomalaistoimittajat päätyivät korjaamaan journalistista paradigmaa. He palasivat vanhoihin käytäntöihin ja uutisoinnissa keskityttiin pääasiallisesti tekijän tarinaan. Vertailevan analyysin keskeisenä tuloksena on, että eettiset koodit ovat jatkuvien neuvottelujen alaisia. Nopeasti muuttuvassa mediaympäristössä ja kiristyneessä mediakilpailussa eettiset koodit ja toimitusten käytännöt voivat olla ristiriidassa, eivätkä koodit pysty ratkaisemaan toimittajien kokemia haasteita.

Johdanto

Viime vuosikymmenten aikana journalismin eettisessä keskustelussa on nostettu esiin joukkosurman tekijän nimeämisen ongelmia. Samalla on käännetty huomiota uhrien tarinan kertomiseen uutisoinnissa. Tietoisuus joukkosurman tekijän nimeämisen negatiivisista vaikutuksista on yleistynyt. Vuonna 1999 tapahtunut Columbinen kouluampuminen Yhdysvalloissa oli joukkosurmauutisoinnin yksi käännekohta: sen tekijät tietoisesti tavoittelivat laajaa huomiota teolleen ja iskusta muodostui globaali mediaspektaakkeli. Media ja populaarikulttuuri rakensivat teini-ikäisistä tekijöistä moraalittomia ja myyttisiä tappajia (Muschert 2007). Columbinen iskut ovat motivoineet uusia tekijöitä. Myös Jokelan kouluampujan tiedetään ihailleen ja kopioineen heitä (Larkin 2007, 193–195; Raittila et al. 2010, 57–60).

Columbinen jälkeen kasvanut yhteiskunnallinen liike on kannustanut medioita välttämään antamasta tekijöille julkisuutta. Yhdysvalloissa joukkoampujien nimeämättä jättämistä on ajanut erityisesti *No Notoriety*. Kampanjan perusti Coloradon Auroran teatterin joukkoampumisessa vuonna 2012 poikansa menettänyt Tom Teves. Kampanja ei aja epäillyn nimen kokonaan salaamista, vaan *No Notoriety*n mukaan tiedot tekijän taustasta ja teon motiiveista pitäisi julkaista. Sen sijaan toimittajien tulisi välttää joukkoampujan ja hänen toimiensa yksityiskohtaista maalailua ja mahdollisen manifestin julkaisemista, jotta huomion ja mahdollisen samaistumisen kohteena ei olisi tekijä, vaan uhrit. Näin journalistisin keinoin viestittäisiin, että uhrien elämä on tärkeämpi kuin ampujan teot (*No Notoriety Protocol*).

Parklandin kouluampuminen oli keskeinen käänne uhrien narratiivin korostamisessa joukkosurmauutisoinnissa. Parklandin kouluampuminen ystävänpäivänä vuonna 2018 oli yksi Yhdysvaltojen historian kuolettavampia koulusurmia. Ampumisesta selviytyneet nuoret järjestivät

Yhdysvalloissa yhden maan suurimmista protestimarsseista vain kuukausia tapahtuneen jälkeen (Durando 2018). Tapahtuma oli merkittävä hetki yhdysvaltalaisessa asepolitiikassa ja se sai poikkeuksellisen paljon mediahuomiota. Parklandin kouluampumista ja sen uutisointia on tutkittu huomattavan paljon. Tutkijat ovat kiinnittäneet huomiota nuorten sosiaalisen median strategioihin (Cheat et al. 2020; Zoller & Casteel 2021), perinteisen median tapoihin kehystää tapausta ja siitä syntynyttä aktivismia (Holody & Shaughnessy 2020; LaRose et al. 2021; Seppälä 2024) ja siihen, miten aktivismi vaikutti aselainsäädäntöön (Rohlinger et al. 2022; Sato & Haselswerdt 2022). Parklandin uutisointia eettisyyden näkökulmasta ei kuitenkaan ole tutkittu.

Mediaetiikan tutkija Stephen J. A. Wardin tutkimusala nostaa esiin häiriöiden vaikutukset journalismin etiikkaan. Eettiset väitteet – tai koodit – eivät ole moraalisten tosiasioiden kuvauksia, vaan käytännöllisiä ehdotuksia siitä, miten toimia haastavissa tilanteissa. Eettisessä keskustelussa käsitellään arvoja, arvostuksia ja toimintatapojen asianmukaisuutta. Ward kyseenalaistaa perinteiset journalistiset arvot objektiivisuudesta, oikeudellisuudesta ja neutraaliudesta 2000-luvun digitaalisen mediaympäristön eettisten haasteiden ratkaisuna ja ehdottaa journalismin perusnormien globaalia uudelleenmäärittelyä (Ward 2018). Hyödyntäen Wardin viitekehystä, jossa huomioidaan häiriöiden vaikutus journalismin etiikkaan, osoitamme, että Parkland oli häiriö, joka vaikutti merkittävästi journalistisiin käytäntöihin.^[1]

Ensin tarkastelemme kouluhyökkäysuutisointiin liittyviä journalismin etiikan keskeisiä käännekohtia – tai Wardin sanoin häiriöitä – niin Suomessa kuin Yhdysvalloissa 2000-luvulla (Ward 2018). Käännekohtat koettelevat journalistisia käytäntöjä ja pakottavat toimittajat refleктоimaan omaa toimintaansa. Barbie Zelizerin mukaan journalismin on perusteltava oma olemassaolonsa ja omat käytänteensä kaiken aikaa diskursiivisesti suhteessa muihin toimijoihin. Toimittajat yhteisönä neuvottelevat journalistisia käytäntöjä avaintapahtumien avulla ja asettavat uutisoidut tapahtumat edustamaan uutiskäytäntöjä. Esimerkiksi Vietnamin sodan uutisointi asettui laajemmin sotajournalismin kehykseen (Zelizer 1993).

Journalistien omaksumia diskursiivisia käytäntöjä voidaan myös nimittää paradigmoiksi. Journalistien joutuessa kritiikin kohteeksi paradigmoja haastetaan ja muutoksen sijaan niitä yleensä pyritään korjaamaan. Journalistiset paradigmat, kuten joukkosurmauutisoinnin tavat, ovat vakiintuneet tietynlaisiksi journalistien normien ja kulttuuristen käsitysten perusteella, mutta myös koska tavat on todettu hyödyllisiksi ja tilanteessa toimiviksi (Koliska ja Steiner 2019). Koulusurmien

journalistisia käytäntöjä tarkastelemalla asetamme Parklandin ja Kuopion uutisoinnin osaksi erilaisia eettisiä käännteitä ja journalistisia paradigmoja.

Artikkelin analyysiosassa tarkastelemme laadullisen teemoittelun menetelmin (ks. esim. Braun & Clarke 2022; Moilanen & Räihä 2007, 55–57; Schreier 2012) millaisia eettisiä haasteita toimittajat kokevat ja millaisia journalistisia valintoja on tehty kouluhyökkäyksistä uutisoitaessa. Kysymme millaisia ristiriitoja journalismin eettisten koodien ja käytännön välille on syntynyt niin Suomessa kuin Yhdysvalloissa – kenen tarinaa joukkosurmauutisoinnissa kerrotaan. Joukkosurmauutisoinnilla tarkoitamme uutisointia tapauksista, joissa tekijä on pyrkinyt vahingoittamaan sattumanvaraisesti henkilöitä julkisella paikalla (ks. esim. Greene-Colozzi & Silva 2022). Ristiriitoja jäljitämme analysoimalla ja vertailemalla kahden kouluhyökkäystapauksen uutisointia ja journalistien kokemuksia eettisistä haasteista.

Tutkimuksen aineistona käytämme Floridan Parklandissa 14.2.2018 tapahtuneeseen kouluampumiseen ja Kuopiossa 1.10.2019 tehtyyn kouluhyökkäykseen liittyvää uutisointia sekä suomalaisille ja yhdysvaltalaisille toimittajille tehtyä kyselyä (TRAGE FI & US 2019). Parkland on valittu mukaan muutoskohtana tekijän ja uhrien uutisoinnissa. Yhdysvalloissa puhutaan aselaeista lähes poikkeuksetta koulusurmien jälkeen. Erityisesti ne olivat pinnalla Sandy Hookin koulusurmien jälkeen 2012. Sandy Hookin koulusurman 6–7-vuotiaat uhrit eivät ymmärrettävästi olleet aktiivisia osapuolia mediassa kuten Parklandin tapauksessa. Parklandin uhrien aktiivinen mediaosallistuminen tekee tapauksesta käännekohtan. Kyselyaineistolla analysoidaan Parklandin vaikutusta toimittajien ajatuksiin eettisestä joukkosurmauutisoinnista. Kuopion tapaus on valittu mukaan tarkastelemaan sitä, miten kouluhyökkäysuutisoinnin eettisiä valintoja tehtiin Suomessa Parklandin jälkeisessä tapauksessa. Tarkastelemme joukkosurmien uutisointia vertaillen sekä Suomen että Yhdysvaltojen journalistisia haasteita ja ratkaisuja.

Eettiset haasteet ja koodit joukkosurmien uutisoinnissa

Varsinkin kriiseistä ja väkivallasta uutisoitaessa journalistit tukeutuvat eettisiin koodeihin journalistisia valintoja tehdessään. Kansainvälisesti esimerkiksi yhdysvaltalainen *Society of Professional Journalists* -järjestön *SPI Code of Ethics* kokoaa länsimaiset yleiset journalistien eettiset koodit eräänlaiseksi toimittajien huoneentauluksi. Eettiset koodit perustuvat totuuden etsimiseen, haitan minimoimiseen, toimittajien itsenäiseen toimintaan, vastuuvellvollisuuteen ja uutisoinnin läpinäkyvyyteen. Totuuden etsiminen liittyy eettisen journalismin vaatimukseen

oikeasta tiedosta ja oikeudenmukaisesta uutisoinnista. Haitan minimoiminen liittyy siihen, että eettisessä journalismissa tulisi kohdella lähteitä, uutisoinnin kohteita, kollegoja ja yhteisön jäseniä heidän ihmisarvoaan kunnioittaen. Yhtenä ohjeena on esimerkiksi harkita julkaisun pitkäaikaisempia seurauksia (SPJ Code of Ethics).

SPJ:n ohjeet eivät ole sitovia, eikä Yhdysvalloissa ole yhtenäisiä kansallisia eettisiä ohjeita, vaan itsesääntelyä tehdään kustantajien, mediatalojen tai organisaatioiden ohjeiden ja suositusten kautta. Yhdysvalloissa *Suicide Awareness Voices of Education* (SAVE) johtama asiantuntijoiden yhteenliittymä tuotti suositukset joukkosurmien uutisoinnista vuonna 2017, joita myös reflektoimme uutisoinnin eettisinä ohjeina. SAVE:n suosituksissa painotetaan joukkosurmien eettisen journalismin olevan julkista palvelua ja voivan osaltaan vähentää tulevaa väkivaltaa. Haitallinen uutisointi voi puolestaan lisätä teosta selvinneiden ja yhteisön traumaa (SAVE 2017).

Suomessa toimittajan työtä puolestaan säätelevät erilaiset ohjeistukset ja suositukset, esimerkiksi journalismin itsesääntelyyn liittyvät ohjeet, mediatalojen luomat omat säännöt ja kansallisesti yleisesti hyväksytyt ammattikunnan omat normit (Jaakkola 2013, 283). Suomessa *Julkisen sanan neuvosto* (JSN) perustettiin ja ammattieettinen normisto luotiin 1950- ja 1960-luvuilla, kun toimittajat pyrkivät ammatin arvostuksen lisäämiseen. Toimittajayhteisön jakamat ammattieettiset ohjeet oikeuttavat ammatin, kertovat millaisiin arvoihin ja velvoitteisiin ammatti perustuu ja ohjeita käytetään apukeinona ammattieettisessä harkinnassa (Mäntylä 2004, 14–15; Zelizer 1993, 222). Aki Lehtisen mukaan JSN:n *Journalistin ohjeet* (JO) ovat journalismin tärkein periaatteellinen eli normatiivinen työkalu, johon on sitoutunut yli 90 prosenttia Suomen tiedotusvälineistä – sisältäen kaikki artikkelissa tarkastellut mediat – sekä valtaosan vapaista toimittajista (Lehtinen 2016, 114–115).

Journalismin etiikkaa tutkineen Karen Sandersin mukaan toimittajilla ei juuri ole aikaa reflektoida etiikkaa, ja jos he refleктоivat, se tapahtuu vasta päätöksenteon jälkeen (Sanders 2003, 168). Eettiset linjaukset pitäisikin olla sisäistettynä, koska tapahtuman aikana ei ole aikaa pohtia etiikkaa. Internetin ja sosiaalisen median aikakaudella, kun informaatiota on reaaliajassa jaettavissa, myös journalistien on uutiskilpailussa reagoitava pikaisesti yllättäviinkin tapahtumiin, vaikka viranomaisilta vahvistettuja tietoja ei vielä olisikaan saatavilla (ks. Kantola 2011; Lehtinen 2016, 16, 39). *Journalistin ohjeiden* mukaan “[j]ournalistin velvollisuus on pyrkiä totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen” (JO, #8), mutta “[u]utisen voi julkaista rajallistenkin tietojen perusteella” (JO, #13). Yhteiskuntaa ravisuttavissa nuoriin kohdistuvissa väkivallanteoissa toimitukset

tasapainoilevat kiireen ja eettisen harkinnan ristipaineessa julkaistessaan nopeasti tietoja joukkosurmista. Vaikka yleisöllä on odotuksia nopeasta verkkouutisoinnista, Suomen johtavien journalististen julkaisujen ja kanavien päätoimittajat sekä yleisöt ovat painottaneet luotettavuuden merkitystä journalismissa – erityisesti vihapuheen ja hybrdivaikuttamisen aikakaudella (Lehtinen 2016, 11, 17).

Journalistinen etiikka voidaan jakaa kahteen suuntaukseen, joista toinen – deontologinen etiikkakäsitys – painottaa tiedon ja totuuden välittämisen velvollisuutta ja toinen – teleologinen etiikkakäsitys – edellyttää toimittajan arvioivan myös työnsä seurauksia. Deontologisen etiikkakäsityksen mukaisesti toimittajien tehtävä joukkosurmista uutisoitaessa on tiedon ja totuuden välittäminen, eli kertoa siitä mitä on tapahtunut ja myös uutisoida tekijästä. Teleologisen etiikkakäsityksen mukaan totuudesta voidaan jättää jotain kertomatta, jos tiedon julkistamisen seuraukset epäilyttävät tai sen ajatellaan loukkaavan tietolähteitä tai yleisöä. Suomessa toimittajat ovat tasapainoilleet tilannekohtaisesti etiikkakäsitysten välillä (Mäntylä 2004, 26–27; Raittila & Koljonen 2009, 50).

Yhdysvaltalaiset journalistit kamppailevat monien samanlaisten eettisten kysymysten kanssa kuin suomalaiset, mutta Yhdysvaltojen yhteiskunnalliset ongelmat tuovat joukkosurmautisointiin myös erilaisia haasteita. Etenkin kova kilpailu ja medioiden taloudelliset haasteet lisäävät eettisten väärinkäytösten riskejä (McChesney 2003; Pickard 2020). Erityisesti paikallismedioiden taloudellinen ahdinko on luonut Yhdysvalloissa jo satoja niin kutsuttuja ”uutisaavikoita,” joissa paikallisuutisia ei tuoteta ollenkaan (Metzger 2024). Paikallisuutisten katoaminen on muun muassa johtanut konkreettisesti tiedon vähenemiseen ja esimerkiksi demokraattisen osallistumisen merkittävään laskuun (Hayes & Lawless 2021). Luotto mediaan on Yhdysvalloissa historiallisen alhainen (Brenan 2023). Paineet tuottaa uutisia nopeasti olivat jo Columbinen koulusurmasta kirjoitettaessa niin korkeat, että väärää informaatiota julkaistiin jopa uhrien nimistä lähtien (Backholm et al. 2012). Toisaalta joukkoampumisia tapahtuu Yhdysvalloissa päivittäin ([Gun Violence Archive](#) 2024), ja niiden uutisoinnista on tullut rutiininomaista (Dahmen et al. 2019; Muschert & Carr 2006). Vanhoihin kaavoihin on paineen alla helppo luottaa, mutta ne lisäävät ”empatiaväsymystä” ja tekevät uutisoinnista kyynistä (Moeller 1999).

Median polarisoituminen vaikuttaa myös joukkosurmautisointiin. Erityisesti Yhdysvalloissa poliittiset ja ideologiset harkinnat vaikuttavat yhä enemmän siihen mitä ja miten asioista raportoidaan (Shultziner & Stukalin 2020; 2021; Stroud 2011). Joukkoampumisten yhteydessä

Yhdysvalloissa on kiistelty aselakien kiristämisestä jo vuosikymmenien ajan, ja kahdella valtapuolueella on asiasta päinvastaiset näkemykset (Cook & Goss 2014; Kurtzleben 2018). Tämä kiistely on johtanut siihen, että aselakikiristyksestä on tullut yleisin kehys yhdysvaltalaisessa joukkosurmauutisoinnissa (Holody & Shaughnessy 2020). Esimerkiksi Parklandin koulusurmauutisointi riippui uutislähteiden ideologisista taustoista. Liberaalit lehdet keskittyivät uhrien tarinoihin, teosta selvinneiden aktivismiin sekä aselakikiristysten tukemiseen, kun konservatiivinen media keskittyi viranomaisten syyllistämiseen, aktivistien vähättelyyn ja siihen, kuinka kouluturvallisuutta voi parantaa esimerkiksi aseistamalla opetushenkilökuntaa (Seppälä 2024).

Tekijästä uutisointi eettisenä kysymyksenä

Tutkimusten mukaan koulusurmien tekijöitä on usein motivoinut teon saaman julkisuuden tavoittelu ja yksityiskohtat koulusurmien tekijöistä ja teoista ovat synnyttäneet jäljittelijöitä. Tämä on kääntänyt journalistisen etiikan huomiota pelkän prosessin etiikasta tuotosten eettisyyteen eli kohti teleologista etiikkakäsitystä Suomessa Jokelan ja Kauhajoen koulusurmien jälkeen ja Yhdysvalloissa etenkin 2010-luvulla (ks. esim. Koljonen et al. 2011; Towers et al. 2015; Meindl & Ivy 2017). Tutkimuksissa on löydetty joukkosurmilla olevan ”tarttumisvaikutuksia,” eli joukkosurma lisää todennäköisyyttä toisen joukkosurman tapahtumisesta lähitulevaisuudessa. Tässä median uutisoinnilla on oma vaikutuksensa (ks. esim. Lankford 2016; Towers et al. 2015; Meindl & Ivy 2017). Erilaisissa kansainvälisissä Internet-yhteisöissä tekijöitä ihailtaan ja väkivallantekojen yksityiskohtia opiskellaan. Esimerkiksi Columbinen ampujien pukeutumistyylin ja teon yksityiskohtien tiedetään inspiroineen monia heitä jäljitelleitä myöhempiä kouluampujia, jotka näkivät teosta tallennettua videokuvaa tekijöistä aseiden kanssa (Larkin 2007, 193–195; Raittila et al. 2010, 57–60).

Suomessa erityisesti Jokelan (2007) ja Kauhajoen (2008) kouluampumisten jälkeen deontologiseen etiikkaan pohjautuvat periaatteet joutuivat kyseenalaistuksen kohteeksi. Jokelan kouluampumisen jälkeen tiedotusvälineet refleктоivat uutisoinnin tapoja ja käytäntöjä toimittajiin kohdistuneen rajun kritiikin seurauksena. Julkinen keskustelu median toimintatavoista sai alkunsa Jokelan nuorten tiedotusvälineille kirjoittamasta avoimesta kirjeestä, jossa he halusivat tuoda esiin pettymyksensä tiedotusvälineiden toimintaa kohtaan ja nostaa esiin kysymyksen, mikä on sopivaa järkyttävässä tilanteessa. Journalistisen etiikan koettiin olevan kriisissä ja monet uutistalot

ilmoittivat muokanneensa toimituksen työohjeita esimerkiksi uhrien kohtaamisen ja alaikäisten haastattelemisen osalta (Juntunen 2009; Backholm et al. 2012, 154; Väliverronen et al. 2012). Wardin mukaan journalismin etiikka onkin käännekohtassa, kun vallitsevat eettiset koodit eivät enää ole laajalti arvostettuja ja ne eivät toimi käytäntöä ohjaavina normatiivisina suunnannäyttäjinä. Näin on etenkin nopean muutoksen aikana, kuten digitaalisessa mediavallankumouksessa, jossa yhtenä piirteenä on kansalaisten mahdollisuus osallistua journalismin tuottamiseen ja julkaisemiseen (Ward 2018).

Yhdysvalloissa rikoksista uutisoidaan paikallisesti hanakasti jo heti tutkinnan aikana ja epäillyn nimi ja kuva julkaistaan yleisesti tiedotusvälineissä. Tutkimuksissa on havaittu, että tällaisen rikosuutisoinnin riskinä on turvattomuudentunteen lisääntyminen: rikollisuuden uskotaan yleisesti olevan nousussa, vaikka se on tosiasiaa laskenut (Gramlich 2016). Epäillylle pidätetylle mahdolliset väärät syytökset voivat aiheuttaa katastrofaalisia seurauksia, esimerkiksi tulevaisuuden työnhaussa (Ahmad 2019). Tärkeää on myös huomioida se, jätetäänkö erilaiset tekijät nimeämättä tasapuolisesti. Tutkimuksissa on havaittu, että Yhdysvalloissa etninen tausta määrittää sitä, miten teosta uutisoidaan ja tekijä kehystetään (Duxbury et al. 2018; Schildkraut et al. 2018).

Elokuussa 2019 Yhdysvalloissa tapahtui joukkosurma Texasin El Pasossa, jossa ampujan nimi ja tekijän julkaisema manifesti olivat laajasti esillä uutisoinnissa. Toimittajia, tutkijoita ja teknologian tuntijoita digitaalisen ajan haasteissa tukevan *First Draft* järjestön tutkimustoimittaja Shaydanay Urbani raportoi toimittajien kokemista haasteista uutisoinnissa El Pason joukkoampumisen jälkeen. Tehdessään päätöksen ampujan manifestin julkaisemista, toimittajat puntaroivat tiedon lisäämisen tarpeen ja tekijälle julkisuuden antamisen riskien välillä. Päätöstä monimutkaisti se, että manifestia levitettiin laajalti jo sosiaalisen median keskustelupalstoilla. Monet mediat eivät halua julkistaa kaikkia tietojaan suurelle yleisölle, mutta rajan vetäminen sille, mitä julkistaa on eettisesti haastavaa eikä selkeitä vastauksia ole (Urbani 2019).

Uhrien rooli – eettisiä käännekohtia journalismissa

Yhdysvalloissa joukkoampumisuutisoinnissa on 2010-luvulla alettu enemmän nostaa keskiöön uhrien näkökulmia ampujista raportoinnin sijaan (Seppälä 2024; Holody & Daniel 2016; Holody & Shaughnessy 2020; Schildkraut & Muschert 2014). Uhrien ja teon kokeneiden näkökulmien painottaminen on eettinen valinta, jossa halutaan ehkäistä tekijästä uutisoinnin negatiivisia vaikutuksia. Parklandin koulusurmasta selviytyneet nuoret pitivät myös itse tärkeänä, että heidän

äänensä saisi tilaa uutismedian raportoinnissa (March For Our Lives Founders 2018). He näkivät yhdysvaltalaisen sallivan asekultuurin syynä tapahtuneelle ja vaativat konkreettisia lakimuutoksia sekä paikallisilta että liittovaltion tason päättäjiltä (ks. esim. Yee & Blinder 2018). Kun tragediasta selviytyneet uhrin ja heidän läheisensä ovat itse aktiivisia ratkaisuesittäjiä, media pystyy nostamaan heidän ääniään ja vahvistamaan heidän sanomaansa (Seppälä 2024).

Toisaalta uhrien näkökulman esiin tuominen liittyy digitaalista mediamaisemaa määrittävään affektiivisuuteen, jossa uutissisältöihin liitetään tunteisiin vetoavia näkökulmia ja provokatiivisuudella herätetään yleisön tunteita laidasta laitaan (Tuomi 2022). Yksilölliset tarinat pelastuneista kytkevät yleisön tunnetasolla katastrofiin. Silminnäkijät ovat haastatteluissa saaneet arvioida katastrofin syitä tai pelastustöiden sujuvuutta. Pelastuneiden haastatteluja hyödynnettiin aiemmin lähinnä tapahtuman kuvaamisessa. 2000-luvulla niistä puolestaan muokattiin dramaattisia ja tunteisiin vetoavia kertomuksia, kun ilmiöitä alettiin kuvata entistä useammin yksilöiden kautta (Koljonen 2013, 187).

Poynter Instituten Kelly McBriden mukaan journalistinen käänne huomion suuntaamisesta tekijästä uhrien tarinoin on välttämätön. Ampujien tarinat alkavat muistuttaa toisiaan, kun ampumisia on monia. On myös hankala uskoa, että joukkoampumisten syitä saadaan selitettyä syvällisillä jutuilla ampujista – sankaritarinat ja kuolleiden listat kertovat enemmän ihmisyydestä. McBriden mukaan journalistien tehtävä on kirjoittaa lohtua ja surua herättäviä tarinoita, kun yleisö on turtunut joukkosurmiin (McBride 2019).

Yhdysvaltalaiset tutkijat Jack Levin ja Julie B. Wiest (2018) havaitsivat tutkimuksessaan, että ihmiset olivat paljon kiinnostuneempia lukemaan kouluampumisesta kertovaa uutista, joka keskittyi rohkeaan sivustaseuraajaan kuin tekijään. Lähes 73 % heidän tutkimukseensa osallistuneista valitsi ensimmäisen kappaleen jälkeen luettavakseen sankaritarinan, kun taas hieman yli puolet jatkoivat uhriin tai tekijään keskittyvän uutisen lukemista. Levinin ja Wiestin tulokinnan mukaan sankaritarina tarjoaa lukijalle tietoa, kuinka pysäyttää joukkosurma ja välttää uhriutuminen, mikä palvelee lukijoille tyypillistä tiedonhakukäytöstä (Levin & Wiest 2018). Uhrien asemaa on pohdittu myös siitä lähtökohdasta, että silminnäkijätietoja tarvitaan viranomaistiedotuksen oheen, jotta katastrofista saataisiin mahdollisimman monipuolinen ja luotettava kuvaus suurelle yleisölle (Raittila & Koljonen 2009, 56–59).

Toisaalta uhrien ja heidän omaistensa esittämiseen mediassa liittyy haasteet yhteiskunnassa vallitsevien normien mukaiseen kunnioittavaan suhtautumiseen ja uhrien läheisten huomioon ottamiseen. Viime vuosikymmeninä kuolema on muuttunut Suomessa yksityiseksi ja perhepiirin asiaksi, mikä on vaikuttanut myös heidän yksityisyytensä suojelemiseen journalismissa. Esimerkiksi 1960-luvulle asti nykyisin vallitseva yksilön- ja nimensuoja oli vierasta onnettomuus uutisoinnissa; kuolleiden ja kadonneiden nimet julkistettiin ilman, että olisi edes odotettu omaisten saavan tiedon ensin. 2000-luvulla julkisen tilan laajentuminen ja digitaalisen tiedonvälityksen nopeutuminen ovat synnyttäneet uudenlaisen pyrkimyksen yksityisyyden suojaamiseen (Raittila & Koljonen 2009).

Media on reagoinut saamaansa uhrien omaisten kritiikkiin ja viranomaisien ja kriisityöntekijöiden tiukentuneeseen linjaan uhrien suojelussa. Vielä Konginkankaan bussitragedian jälkeen vuonna 2004 poliisi julkaisi surmansa saaneiden nimet, iät ja kotipaikat, vaikka osa omaisista vastusti julkistamista. Jokelan ja Kauhajoen koulusurmien yhteydessä poliisi ei enää antanut nimilistoja. Jokelan kohdalla iltapäivälehtien nimettömiäkin uhriprofiileja paheksuttiin, eikä Kauhajoen uhreista enää laadittu näyttäviä uhriprofiileja ja omaisten lähestymisessä oltiin pidättyväisempiä (Raittila & Koljonen 2009, 52–55). Viranomaiset ja kriisityöntekijät myös suojaavat aiempaa määrätietoisemmin katastrofien uhreja silminnäkijöitä metsästäväältä medialta (Koljonen 2013, 187).

Alaikäisyys asettaa lisää eettisiä haasteita selviytyjien haastatteluun. Parklandin nuoret aktivistit, jotka halusivat äänensä kuuluville, olivat kaikki alaikäisiä. Tapahtuneen seurauksena he joutuivat mediamyllytyksen keskelle, joka toi mukanaan valtavaa ihailua, mutta myös oikeistomedian ankaraa kritiikkiä ja salaliittoteorioita (Seppälä 2024). Nuoret ovat puhuneet siitä, kuinka mediahuomio uudelleen traumatisoi heitä (Snyder 2020).

Aineisto ja metodi

Media-aineisto Parklandin kouluampumisen ja Kuopion kouluhyökkäyksen uutisoinnista

Analysoimme media-aineistoja Parklandin kouluampumisesta ja Kuopion koulupuukotuksesta. Parklandin kouluampumiseen liittyen kerättiin 211 artikkelia aikavälillä 14.2.2018–14.2.2019 neljästä yhdysvaltalaisesta kansallisesta verkkouutislähteestä: CNN (n=42), *New York Times* (n=52),

Fox News (n=63) ja Breitbart (n=54). Artikkelit kerättiin käyttäen hakusanoja "Parkland school shooting" ja "March For Our Lives". Kansalliset verkkouutislähteet valittiin niiden laajojen kävijämäärien perusteella ja edustamaan ideologista kahtiajakoa Yhdysvalloissa. CNN:n oli 148 miljoonalla kävijällä suosituin verkkouutissivusto Yhdysvalloissa tammikuussa 2020 (CNN Pressroom 2020). *New York Timesilla* oli vastaavana aikana 109 miljoonaa kävijää ja Fox Newsillä 114 miljoonaa kävijää (emt.). Breitbart edustaa kolmen valtavirtalehden rinnalla vähiten käytyä uutisverkkosivua 5,2 miljoonalla kävijällä (The Righting 2019). Pew tutkimuskeskuksen mukaan 91 % *New York Timesin* lukijoista koki itsensä demokraatiksi, kun taas 79 % CNN:n katsojista koki samoin (Grieco 2020). 93 % Fox Newsin seuraajista ilmoitti olevansa republikaaneja (emt.). Samassa kyselyssä alle 2 % republikaaneiksi ilmoittautuneista vastaajista nimesi jonkun muun uutislähteen kuin Fox Newsin. Breitbart edustaa tutkimuksessamme äärioikeiston suosimaa mediaa, joka saavutti merkittävää suosiota ja kytkeytyi Trumpin ensimmäisen kauden hallintoon (Benkler et al. 2018; Hawley 2017).

Kuopion koulupuukotukseen liittyen kerättiin 88 artikkelia aikavälillä 1.10–14.10.2019 neljästä kansallisesta ja kahdesta paikallisesta verkkouutislähteestä: *Ilta-lehti* (n=22), *Helsingin Sanomat* (n=14), *Yle* (n=11), *MTV Uutiset* (n=18), *Savon Sanomat* (n=14) ja *Turun Sanomat* (n=8). Artikkelit kerättiin seuraamalla uutisointia reaaliajassa. Hakusanoilla "Kuopio" ja "puukotus" pyrittiin löytämään kaikki mahdolliset verkkouutisoinnit aiheesta. Yksittäiset artikkelit lähteistä, jotka eivät käsitelleet koulusurmaa pidempään, jätettiin aineistosta pois. Tapauksen uutisseuranta hiipui kahden viikon jälkeen.

Kyselyt

Toisena aineistotyyppinä artikkelissa on suomalaisilta toimittajilta (vastaajia n=46) ja yhdysvaltalaisilta toimittajilta (n=13) toukokuussa 2019 kerätyt kyselyvastaukset (TRAGE FI 2019; TRAGE US 2019). Kyselyn vastauksia ei ole aiemmassa tutkimuksessa hyödynnetty.

Suomalaistoimittajien vastaukset valottavat Parklandin kouluampumisen vaikutuksia senhetkiseen journalismin eettisen keskusteluun Suomessa ja Yhdysvalloissa. Kyselyyn vastanneista toimittajista suurin osa oli tuottanut journalistista sisältöä aseväkivallasta ja he refleктоivat vastauksissaan omia kokemuksiaan uutisoinnista.

Kyselyissä kysyttiin sekä suljetuin vaihtoehtokysymyksin että avoimin kysymyksin toimittajien mielipiteitä erityisesti kouluampumisuutisoinnista ja kansainvälisestä keskustelusta journalismin

eettisistä haasteista. 16 kysymyksen vapaamuotoisista vastauksista muodostuu laaja aineisto laadulliseen analyysiin. Toteutetut kyselyt olivat osa Turun yliopistossa Pohjois-Amerikan tutkimuksen John Morton -keskuksessa tehtyä Helsingin Sanomain Säätiön rahoittamaa *Tragedia uutisoinnin haasteet – median mahdollisuudet käsitellä kouluampumisia* (#TRAGE) tutkimusprojektia 2019–2020. #TRAGE-hankkeessa tarkastelimme yhdysvaltalaisen ja suomalaisen median tapoja uutisoida kouluampumisista. Hankkeessa tutkimme median eettisiä haasteita sekä sosiaalisen median ja journalistisen median vuorovaikutusta kouluampumisuutisoinnissa.

Kysely lähetettiin Suomessa 33 eri mediaorganisaatioon 64 toimituspäällikölle, joita pyydettiin levittämään kyselyä vastaajiksi soveltuville toimittajille. Kysely toimitettiin valtakunnallisiin ja alueellisiin medioihin; sanomalehtiin, iltapäivälehtiin ja televisiouutistoimituksiin. Vastaajista 24 edusti valtakunnallista mediaa ja 22 alueellista. Saatuihin vastauksiin viitataan anonymisoidusti V1–V46. Yhdysvalloissa kysely lähetettiin CNN:ssä, *New York Times*issa, *Miami Herald*issa, Fox Newsissa, *New York Post*issa, *Floridan Sun Sentinel*issa, Breitbart Newsissa ja Democracy Now’ssa työskenteleville 122 toimituspäällikölle ja 209 toimittajalle. Yhdysvaltalaistoimittajilta kyselyyn saatiin vain 13 vastausta. Näin ollen hyödynnämme artikkelissa tästä kyselyaineistosta vain avoimia vastauksia laadullisena aineistona. Emme viittaa yksilöidysti yhdysvaltalaistoimittajien vastauksiin. Emme tee määrällistä vertailua eri kyselyaineistojen välillä.

Analyysi

Laadullisen teemoittelun menetelmin (ks. esim. Braun & Clarke 2022; Moilanen & Räihä 2007, 55–57; Schreier 2012) analysoimme Parklandin uutisoinnin mediamateriaalia paikantaaksemme keskeisiä eettisiä käännteitä ja paradigmoja tekijän ja uhrien uutisointiin liittyen. Toiseksi analysoimme kyselyaineiston avulla toimittajien kokemia eettisiä haasteita Parklandin kouluampumisen jälkeen jäljittäen näkyvätkö samat eettiset haasteet toimittajien reflektoinnissa 2019. Kolmanneksi analysoimme Kuopion koulusurman uutisointia ja kuinka tekijän ja uhrien uutisoinnin eettisiä valintoja tehtiin Parklandin käänteen jälkeen.

Valitsimme analysoitaviksi uutistapauksiksi ajallisesti läheiset Parklandin kouluampumisen Yhdysvalloissa 2018 ja Kuopion koulupuukotuksen Suomessa 2019. Yhdysvalloissa kouluampumisia tapahtuu paljon, mutta Parkland oli ainutlaatuinen tapaus, koska sen jälkeinen nuorten aktivismi rikkoi journalistisen kaavan kouluampumisuutisoinnissa (Cheas et al. 2020; Seppälä 2024; Holody & Shaughnessy 2020). Kuopion koulupuukotus oli Jokelan ja Kauhajoen jälkeen seuraava

oppilaitosjoukkosurma Suomessa. Vertailimme myös eroavatko teemat, ongelmat ja ratkaisut Suomessa ja Yhdysvalloissa. Vertaileva metodi ja laadullinen analyysi paljastavat journalismin eettisiä ongelmakohtia.

Parklandin uutisoinnissa huomio uhreihin

Parklandin koulusurman uutisoinnissa haastettiin vakiintuneita journalistisia käytäntöjä kouluampumisiin liittyen. Ward toteaa, että journalismin etiikan tulevaisuus riippuu luovista ajattelijoista, jotka kykenevät murtamaan juurtuneita ajattelutapoja kriittisen tarkastelun ja uusien ehdotusten avulla (Ward 2018). Parklandissa koulusurmista uutisoinnin tapaa haastoi nuorten uhrien aktiivinen rooli oman narratiivinsa esille tuomisessa. Surma tapahtui Marjory Stoneman Douglasin yläasteella Floridan Parklandissa. Parkland on varakas asuinalue ja Marjory Stoneman Douglas arvotettu koulu, jonka oppilaat olivat erityisen tunnettuja väittelytaidoistaan. Tunteja surman jälkeen oppilaat puhuivat avoimesti kokemuksistaan lehdistölle ja jakoivat mielipiteitään Twitterin kautta viraaleiksi nousseissa viesteissä. Monet nuorista ryhtyivät aktiivisesti organisoimaan toimia aselakitiukennusten puolesta, ja he onnistuivat järjestämään yhden Yhdysvaltojen suurimmista opiskelijamarsseista Washington D.C:ssä. Toiminnallaan nuoret onnistuivat muuttamaan myös kouluampumisuutisointia: sosiaalisen median avulla ja organisoitumalla aserajoituksia ajavaksi liikkeeksi he nostivat aselakien tiukentamisen kansalliseen keskusteluun uudella tavalla. He halusivat korostaa, että kouluampumisesta kertominen ei ollut median narratiivi, vaan heidän tarinansa (Kasky 2018, 5). He käyttivät Twitteriä viestinsä esiin tuomisessa ja poliitikkojen haastamisessa. Tutkimukset ovat osoittaneet, että nuoret saivat viestiään läpi valtamedioissa ja heidän tviittejään siteerattiin enemmän kuin muiden osapuolien (Cheas et al. 2020). Parklandin aktivistit onnistuivat pidentämään kouluampumisuutisoinnissa yleistä muutaman viikon uutissykliä ja määrittelemään aiheesta käytyä julkista keskustelua (Holody & Shaughnessy 2020).

Kaikissa neljässä kansallisessa uutislähteessä nuorten aktivistien äänet saivat tilaa läpi vuoden tarkasteluajan. Nuoria haastateltiin välittömästi ampumisen jälkeen ja heidän kokemuksistaan kirjoitettiin pitkiä, syvällisiä ja tunteisiin vetoavia henkilöhaastatteluita. Kuolleiden uhrien uutisointi noudatteli yhdysvaltalaismediassa käytettyä muistelutyylä ja näihin muisteluihin yhdistettiin usein selviytyjien ääniä. CNN ja *New York Timesin* artikkeleissa selviytymistarinat toimivat kontekstina aktivismille ja antoivat nuorille moraalista auktoriteettia kommentoida kiisteltyä poliittista aihetta

(ks. esim. *New York Times* 25.2.2018; CNN 14.2.2019). Esimerkiksi CNN pyysi nuoria kuvaamaan elämäänsä ja tuntemuksiaan, joita he jakoivat omassa uutisessaan. Artikkelissa CNN kuvasi sitä, kuinka nuoret onnistuivat kanavoimaan kipunsa yhteiskunnalliseksi muutokseksi (CNN 28.2.2018).

Outspoken and Precocious, Florida Students Struggle With Loss When the Cameras Turn Off

Even as they raise millions of dollars and plan nationwide rallies to stop gun violence, students at Marjory Stoneman Douglas High School struggle with nightmares.

Michele Barrack hugged her daughter Samara, a freshman at Marjory Stoneman Douglas High School in Parkland, Fla., where a gunman killed 17 this month. Credit: Justin Gilliland for The New York Times

By Jack Healy

Kuva 1. New York Timesin pitkässä artikkelissa keskitytään siihen, miten uhrit joutuvat käsittelemään kokemaansa traumaa aktivismin ristivedossa. Lähde: New York Times 25.2.2018.

Kouluampumisen kokeneet alaikäiset uhrit voivat olla aktiivisia teon yhteiskunnallisen keskustelun osapuolia, mutta kaikki eivät halua julkisuuteen tragedian kohdattuaan. Julkisia kannanottoja ei voi vaatia uhreilta, vaikka teon kokeneiden ääntä haluttaisiinkin lisätä pohdintaan mahdollisista yhteiskunnallisista ongelmista teon taustalla. SAVE:n ohjeissa uutisoinnissa tulisi varoa teon kokeneen yhteisön tai henkilöiden stigmatisointia (SAVE 2017). Parklandin kouluampumisen kokenut opiskelijatoimituksen toimittaja Carly Novell ohjeisti toimittajia kouluampumisen kokeneiden nuorten kohtaamiseen. Traumaattisten yksityiskohtien kysymistä pitäisi välttää, ja suunnata kysymykset luovasti nuorten kokemuksiin ja tulevaisuuteen sekä uutisoida teon monimutkaisista tunnevaikutuksista koko yhteisöön (Novell 2018).

Parklandin tapauksessa nuorten kokemukset saivat tilaa myös oikeistomediassa, mutta esimerkiksi Fox News ja erityisesti Breitbart mustamaalasivat nuoria, jotka olivat ilmaisseet kannattavansa tiukempaa asesääntelyä. Mediassa eniten huomiota saaneita nuoria syytettiin kriisinäyttelijöiksi (ks. esim. [CNN 21.2.2018](#)), liberaalimedian pelinappuloiksi ([Fox News 20.2.2018](#)), ja heidän agendansa asetettiin kyseenalaiseksi ([Breitbart 24.3.2018](#)). Kun nuoret järjestivät ampumisen jälkeen protestimarssin, monia heistä pilkattiin armottomasti. Marssin yhden järjestäjän, David Hoggin yliopistohylkäystä esimerkiksi käsiteltiin ivalliseen sävyyn Breitbartin uutisissa ([Breitbart 29.3.2018](#)).

· March for Our Lives D.C. Unfolds as Anti-Trump, Anti-Gun, Get-Out-the-Liberal-Vote Rally

PENNY STARR

24 Mar 2018

The thousands of people who took part in the March for Our Lives protest along Pennsylvania Avenue in Washington, DC, on Saturday carried signs revealing their anti-gun, anti-Trump, and pro-left wing agenda.

Kuva 2. Äärioikeistolainen nettijulkaisu Breitbart kuvaa March For Our Lives protestimarssia vasemmistolaiseksi presidentti Trumpin vastaiseksi kampanjaksi. Lähde: [Breitbart 24.3.2018](#).

Huomio Parklandin tapauksessa oli selviytyjissä, jotka aktivismillaan ohjasivat narratiivia. Tämä ei tarkoittanut, että perinteistä tekijäkeskeistä uutisointia ei olisi tehty. Kaikki tarkastelun kohteena olleet uutislähteet julkaisivat tekijän nimen, spekuloidivat hänen motivejaan, ja kirjoittivat hänestä

useita henkilöjuttuja, joissa hänen läheisiään haastateltiin (ks. esim. New York Times 14.2.2018; Breitbart 16.2.2018; CNN 14.6.2018; Fox News 11.7.2018). Aktivistinuoret sen sijaan eivät maininneet tekijän nimeä. He pyrkivät ohjaamaan keskustelun takaisin joukkosurmien rakenteellisiin juurisyihin. Yhteiskunnallista analyysia tekoon liittyen käytiin myös asiantuntijoiden avulla. Joukkoampumisista uutisoitaessa Yhdysvalloissa puhutaan aina asekiristyksistä, jolloin lausuntoja haetaan paikallisilta päättäjiltä ja Valkoisesta talosta.

Viranomaiset olivat Parklandin joukkosurmauutisoinnissa sekä tiedonantajia että syntipukkeja. Asianomaisia haastateltiin, ja heidän nimiensä käyttämistä ei kaihdettu. Osan syytöksistä saivat muun muassa paikallinen poliisi, liittovaltion poliisi, opetuslautakunta, ja koulupiirin ylitarkastaja (ks. esim. CNN 14.3.2018; New York Times 13.2.2019; Fox News 15.5.2018). Kaikki mediat raportoivat syytöksistä, mutta erityisesti Fox News ja Breitbart nostivat esiin niitä myös itse (ks. esim. Breitbart 16.2.2018; Fox News 15.5.2018).

FLORIDA SCHOOL SHOOTING

Published May 15

Scot Peterson, disgraced Parkland school cop, starts getting \$8,702-a- month pension

By Nicole Darrah, | Fox News

Video <https://www.foxnews.com/us/scot-peterson-disgraced-parkland-school-cop-starts-getting-8702-a-month-pension>

Scot Peterson, a former deputy with the Broward County Sheriff's Office, has reportedly started to receive a hefty pension — three months after he retired amid the aftermath of the mass shooting in Parkland, Florida.

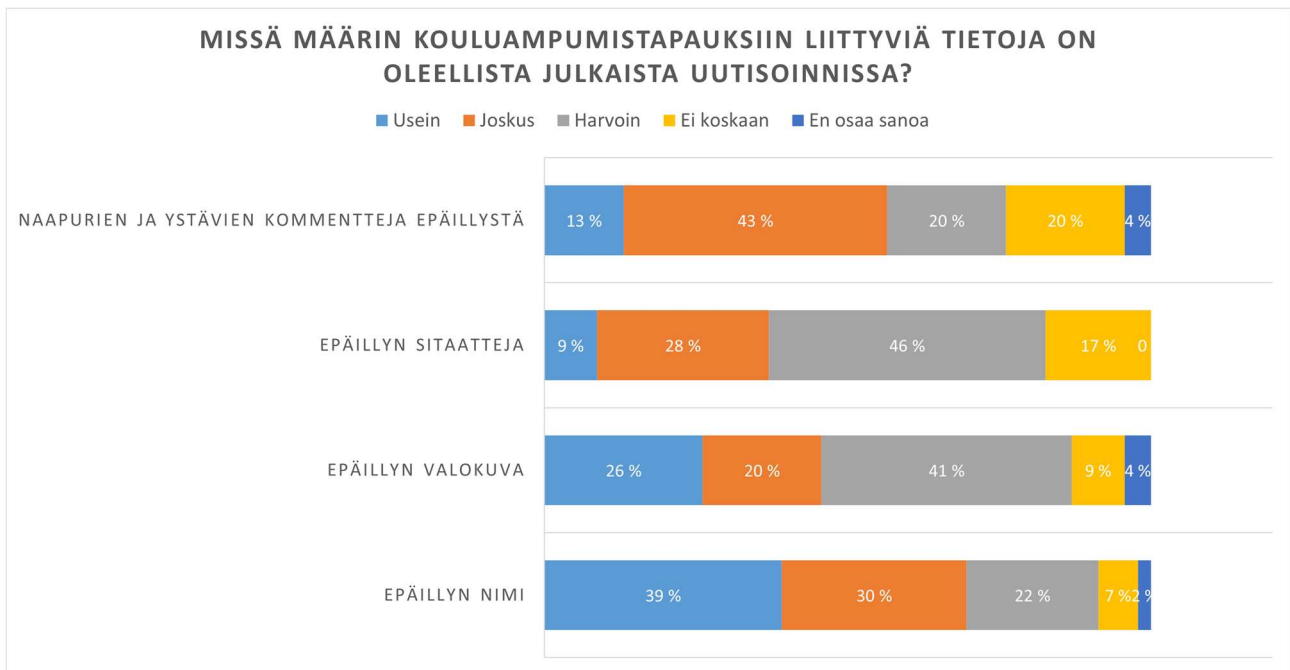
Kuva 3. Fox News raportoi Parklandissa koulusurman aikana paikalla olleen apulaisseriffin eläkkeestä kriittiseen sävyyn. Apulaisseriffiä kritisoitiin rankasti hänen toimistaan Parklandin surman aikana ja hän joutui lopulta eroamaan työstään. Lähde: Fox News 15.5.2018.

Toimittajien kyselyvastauksissa näkyi kokemusten ja ohjeiden ristiveto

Yhdysvaltalais toimittajille Parkland oli häiriö koulusurma uutisoinnissa. Parklandin kouluampumisesta noin vuoden päästä toteutetussa toimittajille tehdyssä kyselyssä yhdysvaltalais toimittajat nostivat vastauksissaan esiin Parklandin käännekohtana. Perusteena oli, että Parklandissa uhrit saivat enemmän huomiota ja opiskelijoiden aktivismista aserajoitusten tiukentamiseksi uutisoitiin laajasti. Sosiaalinen ja poliittinen keskustelu käänsi huomion pois tekijästä uudella tavalla. Parklandin uutisointia ja sen tuomaa muutosta pidettiin hyvänä, ja tämä näkyi myös siinä, että paikallislehti *South Florida Sun Sentinel* voitti syvällisellä raportoinnillaan arvostetun Pulitzer palkinnon. Yhdysvaltalaiset toimittajat kokivat, että Parklandin tapauksen jälkeen myös tulevaisuudessa olisi syytä keskittyä vähemmän tekijään ja hänen nimeämiseensä. Sen sijaan uutisoinnin tulisi korostaa koulusurmien yhteiskunnallisia ja rakenteellisia syitä, erityisesti mielenterveysongelmia (TRAGE US 2019).

Suomalaistoimittajille Parkland ei ollut vastaava käänne, vaan useimmat toimittajat nimesivät Jokelan kouluampumisen tapauksena, joka heidän mielestään muutti joukkosurma uutisointia. Perusteena oli jälkipyykki median toimintatavoista, kriittinen pohdinta siitä, voiko alaikäisiä ja sokissa olevia ihmisiä haastatella ja miten heitä pitäisi lähestyä. Jokelan lisäksi useat mainitsivat journalismin käännekohtana Kauhajoen kouluampumisen, mutta yksittäisen maininnan saivat myös Columbinen, Sandy Hookin ja Parklandin ampumistapaukset Yhdysvalloissa sekä joukkosurma Utøyan saarella Norjassa (TRAGE FI 2019).

Kun toimittajilta kysyttiin, mitkä ovat keskeisimmät journalistiset tavoitteet raportoitaessa kouluampumisista reaaliaikaisesti, korostui molempien maiden toimittajien avoimissa vastauksissa oikean tiedon välittämisen tarve mahdollisimman nopeasti ja selkeästi. Useat suomalaistoimittajat tarkensivat vastauksissaan, että toimittajien ei tule spekuloida vaan välittää tietoa mahdollisimman tarkasti ja totuudenmukaisesti. Myös väärän tiedon leviämisen estäminen nousi esiin: ”Huhuja elää ja liikkuu, niiltä on katkaistava siivet” (TRAGE FI 2019, V6). Yhdysvaltalais toimittajat painottivat, että tulisi kertoa, mitä tapahtui mahdollisimman nopeasti ja tarkasti. He nostivat esiin tärkeimpinä universaaleina arvoina toimittajan rehellisyyden ja tinkimättömyyden, verraten niitä poliisien arvoihin (TRAGE US 2019).

Kuvio 1. Suomalaistoimittajien kyselyvastauksia tekijän uutisoinnista.

Kyselyssä suomalaistoimittajista suurimman osan (32/46) mielestä kouluampujan nimi oli oleellista julkaista usein tai ainakin joskus. Suomalaistoimittajat suhtautuivat tekijän nimen julkistamiseen ristiriitaisesti. Toimittaja V8:n mukaan “[e]päillylle ei ole syytä antaa ylimääräistä huomiota, mutta hänen tekonsa motiiveja on pyrittävä avaamaan.” Tekijän näkemyksille ei haluttu antaa näkyvyyttä, mutta epäillyn julkistaminen nähtiin teon ymmärtämisen kannalta tärkeänä. Lisäksi toimittajat totesivat, että nimi voi olla tarpeen julkaista virkavallan avustamiseksi ja ihmisten suojaamiseksi, mikäli tekijä on karkuteillä (V2, V33, V34, V37, V38). Toimittajat korostivat avoimen kentän vastauksissaan, että kouluampujan tarinan painottamista tulisi välttää niin paljon kuin mahdollista. Toisaalta siksi, että kuvien ja tietojen julkaisu loukkaa tekijän läheisiä ja toisaalta siksi, ettei tekijä saisi haluamaansa julkisuutta (TRAGE 2019 FI). Yhdysvaltalaistoimittajien vastauksissa epäillyn nimen julkaisu kytkettiin selkeämmin uutisoinnin eri vaiheisiin: epäilty nimettiin ensiuutisoinnissa, mutta sen jälkeen tekijän nimen toistamista haluttiin välttää. Tekijän nimen julkaiseminen nähtiin oleellisena myös oikeudenkäynnistä raportoidessa (TRAGE US 2019).

Suomalaistoimittajista alle puolet kyselyyn vastaajista tunsivat *No Notoriety* -periaatteen. Moni kuitenkin piti periaatteen ehdotonta noudattamista mahdottomana mainiten syiksi esimerkiksi median tehtävän tiedon tuottajana ja väärin tietojen leviämisen ehkäisyn (TRAGE FI 2019). Yhdysvaltalaistoimittajat nostivat koulusurmista uutisoimisen vaikeimpiin eettisiin ongelmiin tekijästä raportoinnin, koska he tiedostivat ampujien saaman julkisuuden negatiiviset vaikutukset.

Tekijästä kirjoittamista pyrittiin rajoittamaan, nimen toistamista ja sijoittamista otsikkoon haluttiin välttää (TRAGE US 2019). Tämä oli linjassa myös SAVE:n suositusten kanssa, jonka mukaan vältetään tekijän nimen toistuvaa mainitsemista, esitetään faktat tekijästä ja kehystetään hänen toimintansa haitallisena ja laittomana (SAVE 2017).

Suomalaistoimittajien mukaan epäillyn kirjoituksia ja ystävien kommentteja oli syytä julkaista tekijän motiivin selvittämiseksi. Tekijän motiivin kertominen nähtiin journalismin keskeisenä tehtävänä sillä perusteella, että vakavassa rikoksessa yleisön kuuluu saada tietää epäilyistä tekijästä ja hänen sitaattinsa tai naapurien/ystävien kommentit voivat valaista tekoa, eikä spekulointia nähty eettisenä ongelmana (TRAGE FI 2019). SAVE:n suositusten mukaan tekijän oman materiaalin julkaisemisessa on syytä käyttää harkintaa ja julkaista tekijän sitaatteja tai manifestia vain, jos se lisää oleellisen tärkeää tietoa tarinan kannalta. Tekijän motiivin spekulointia poliisin, perheen ja esimerkiksi työkavereiden kanssa tulisi välttää ja tekijän mielentilasta kirjoitettaessa tulisi konsultoida mielenterveyden asiantuntijoita eikä antaa lähteiden spekuloida tekijän mielentilaa (SAVE 2017).

Suomalaistoimittajat olivat kyselyssä hyvin varovaisia uhrien omaisten ja teon kokeneiden surun ja järkytyksen näyttämiseen ja vastauksissa painottui Jokelan ylilyönneistä jääneet traumat ja halu suojella uhreja. Kyselyvastauksissa suomalaistoimittajat eivät pitäneet uhrien nimien tai kuvien julkaisua oleellisena uutisoinnissa. Vielä harvempi kannatti uhrien valokuvien julkaisemista. Sen sijaan uhrien läheisten sitaatteja pidettiin oleellisempänä osana uutisointia. Huomioitavaa on, että emme kyselyssä määritelleet uhrin käsitettä ja osa toimittajista on voinut ymmärtää sen koskemaan vain kuolonuhreja ja osa laajemmin tragedian kokeneita uhreja. Kuolonuhrien yksityisyydensuoja ymmärrettiin tiukempana kuin teon kokeneiden uhrien (TRAGE FI 2019). Sen sijaan Yhdysvalloissa uhrien nimien ja kuvien julkaisemista pidettiin oleellisena.

Yhdysvaltalaisoimittajien mukaan uhrien tarina oli keskeinen, iskun kokeneet oli näytettävä ja heidän äänensä tuli kuulla, jotta voidaan löytää ratkaisuja joukkosurmien ehkäisyyn ja käsittelyyn (TRAGE US 2019).

Vastaajat perustelivat uhrien ja heidän läheistensä kokemusten esiin tuomista uutisoinnissa sillä, että uhrien näkökulmat tuovat tragedian inhimilliset vaikutukset näkyviin. Toimittajan V8 mukaan on tarpeellista, että ”lukijat havahtuvat siihen, minkälaisessa ajassa elämämme ja alkavat miettiä, minkälaisessa ajassa ja yhteisöissä he haluaisivat elää ja mitä pitäisi tehdä, että siihen päästäisiin.” Vastaaja 11 totesi, että ”[s]urun jakaminen ja kollektiivinen myötätunto on hyväksi yhteiskunnalle

ja myös asianosaisille.” Uhrien kokemusten esiintuomisessa toimittajat nostivat uhaksi herkässä tilassa olevien hyväksikäytön ja liikojen arkaluontoisten yksityiskohtien kertomisen. Toimittaja V33 kiteytti: “Uutisointi pitäisi myös pystyä hoitamaan siten, ettei tule missään tapauksessa vaikutelmaa, että tragedialla ‘mässäillään’” (TRAGE FI 2019).

Suomalaistoimittajat kokivat yhdeksi suurimmaksi eettiseksi haasteeksi kouluampumisista uutisoitaessa sen, miten lähestyä uhreja, eli teon kokeneita nuoria. Toimittajan (V18) mukaan “on hyvä, että sokkitilanteessa olevia nuoria ei välttämättä haastatella ainakaan kovin syvällisesti, vaikka heillä saattaa juuri siinä tilanteessa olla avautumisen tarvetta. Toisaalta lehdistön täytyy välittää myös tunteita, joten se on mahdotonta, jos pidättäytytään vain tiukan kliinisessä asioiden listaamisessa.”

Suomalaistoimittajien vastauksissa korostettiin sitä, kuinka uhrien kokemusten esiin tuominen riippuu heidän omasta halustaan ja toimintakyvystään kertoa kokemuksistaan. Toimittajien mukaan alaikäisiä ja sokissa olevia ei tulisi haastatella, vaikka samaan aikaan median tarve saada nopeasti tietoa ja kertoa tapahtuneesta aiheutti siihen paineita. Ilman heidän omaa tai omaisten suostumusta uhreista ei haluttu kertoa. Kun uhrin ja silminnäkijät ovat alaikäisiä, *Journalistin ohjeiden* mukaan on noudatettava erityistä harkintaa. Kyselyn vastauksissakin painottui toimittajan tehtävä suojella alaikäisiä, koska alaikäiset eivät välttämättä osaa arvioida uutisoinnin vaikutuksia tulevaisuuteensa (TRAGE FI 2019). Yhdysvaltalais-toimittajat painottivat sitä, että alaikäisiä uhreja haastateltaessa tuli olla vanhempien lupa, mutta kuolonuhrien nimet julkaistiin iästä huolimatta (TRAGE US 2019).

Kuopiossa paluu entisiin käytäntöihin

Kyselyn toteuttamisen jälkeen Suomessa tapahtui kouluhyökkäys Kuopiossa. Suomalaistoimittajat joutuivat kohtaamaan sen uutisoinnissa eettiset haasteet muuttuneessa mediaympäristössä. Kuopion koulusurma 1. lokakuuta 2019 avasi Suomen aiempien koulusurmien – Jokelan (2007) ja Kauhajoen (2008) kouluampumisten – aiheuttamia haavoja yleisössä, mutta myös toimittajilla journalismin eettisten kysymysten osalta. Kuopiossa tekijä hyökkäsi kauppakeskus Hermaniin Savon ammattiopiston tiloihin teräaseella surmaten ja haavoittaen uhreja. Aiemmista koulusurmista poiketen väärän tiedon nopea leviäminen sosiaalisessa mediassa vaikutti uutisointiin uudella tavalla.

Valtakunnalliset mediat julkaisivat epäillyn nimen heti tekoa seuranneena päivänä. Miehen nimen julkistamista jo epäilyvaiheessa selitettiin teon poikkeuksellisuudella ja asian yhteiskunnallisella merkittävyydellä ([HS 1.10.2019](#); [IL 1.10.2019](#); [Yle 2.10.2019a](#)). Tekijän kuvaa silmät peitettynä mustalla palkilla ([MTV 2.10.2019a](#)) tai kuvaa ampumakurssilta julkaistiin useissa medioissa (ks. esim. [IL 3.10.2019](#)). Tämä poikkesi kyselyvastauksissa näkyneestä toimittajien ristiriitaisesta ja osin varovaisesta suhtautumisesta tekijän tietojen ja kuvien julkaisuun sekä myös *Journalistin ohjeista*, joiden mukaan tunnistamiseen johtavien tietojen käytössä on syytä olla varovainen, kun kyse on vasta rikosepäilystä tai syytteestä (JO #32).

Mediat seurasivat tekijän tietojen julkaisussa poliisin tiedotusta, jossa reagoitiin nopeasti väärin huhujen leviämiseen sosiaalisessa mediassa. Sosiaalisessa mediassa tekijä julistettiin nopeasti ulkomaalaiseksi heti teon jälkeen ja myös motiivia arvailtiin. Keskustelupalstoilla esitettiin arvailuja, että epäillyllä olisi mielenterveysongelmia, epäilty olisi masentunut tai syrjäytynyt tai että tätä olisi kiusattu koulussa ([HS 2.10.2019b](#)). Osa arvelijoista esittäytyi palstoilla epäillyn entisinä koulukavereina. Poliisi reagoi leviäviin huhuihin ja tiedotti jo tekopäivän iltapäivällä, että epäilty on miespuolinen, syntyperäinen Suomen kansalainen ([Lännen Media 1.10.2019](#); [Savon Sanomat 1.10.2019](#); [Yle 1.10.2019](#)).

Kuopion koulusurman uutisointia seuratessa voi havaita kuinka silminnäkijätieto mahdollisti yksityiskohtien nopeamman julkaisemisen ennen viranomaisten vahvistamia tietoja. Nopeasta kilpailusta johtuen varsinkin kaupalliset uutismediat kiirehtivät julkaisemaan tietoja aseesta, vaikka poliisi ei tietoa julkistanut. Myös silminnäkijän kuvaama video poliisitoiminnasta hyökkäyspaikalla julkaistiin heti saman päivän iltana ([I-S 1.10.2019](#)).

Kuva 4. Iltasanomien julkaisemassa uutisessa silminnäkijän havaintoja ja videon sisältöä spekuloidaan ilman vahvistettua tietoa. Lähde: I-S 1.10.2019. [2]

Teon motiiviksi annettiin koulukiusaaminen jo seuraavana päivänä ja teosta ja iskun tekijästä uutisoitiin laajasti koulukiusaamisen uhrina. Poliisi ei ollut kertonut julkisuuteen motiivia ja tekijän digitaalinen jalanjälki oli vähäinen, jolloin mediat tarjosivat selityksiä koulukiusaamistaustasta haastateltuaan tekijän nykyisiä ja entisiä koulutovereita, entisiä opettajia ja asuntolan naapureita (ks. esim. HS 2.10.2019a; MTV 2.10.2019b). Tämä poikkesi selvästi Kauhajoen kouluampumisen tavasta, jossa Jokelan uutisoinnin saaman kritiikin jälkeen pitäydettiin läheisten haastatteluista ja tekoa selittäviä motiiveja kuvattiin varovasti. Toimittajat Kauhajoella eivät halunneet julkaista selityksiä, jotka oikeuttaisivat teon tai syyttäisivät tekijän perhettä tai yhteisöä. Esimerkiksi tekijään kohdistuneesta koulukiusaamisesta uutisoitiin Kauhajoen tapauksessa hyvin harkiten (Välvä et al. 2015, 172). Samana vuonna Kuopion iskun kanssa tehdyssä kyselyssä osa toimittajista oli

kokenut ristiriitaa tekijän motiivien spekuloinnista, mutta tätä ristiriitaa ei Kuopion uutisoinnissa näkynyt.

Tekoa seuraavalla viikolla Keskusrikospoliisi pyysi medialta hienotunteisuutta kouluiskun uutisoinnissa, kun toimittajat hätyyttelivät aggressiivisesti epäillyn lähiomaisia (MTV 11.10.2019). Uhrien omaisten haastatteluihin perustuvia juttuja ilmestyi tekoa seuraavalla viikolla useita. Uhrien näkökulma toi lisää tietoa tapahtumista. Eräs uhri kyseenalaisti teolle nopeasti annettuja arvailuja kiusaamismotiivista kertomalla luokan hyvästä hengestä ja tekijästä (I-S 12.10.2019). Uutisoinnissa tapauksen seurannassa saatiin uusia näkökulmia, mutta ei kuitenkaan laajemmin lähdetty pohtimaan yhteiskunnallisia tai mielenterveyteen liittyviä ongelmia. Uhreista julkaistiin niukasti tietoja tekoa seuranneena päivänä. Hyökkäyksen kuolonuhrista kerrottiin läheisten haastattelujen kautta, uhrin kansallisuudesta kerrottiin nopeasti ja suhdetta tekijään arvailtiin. Kuolonuhrin nimeä tai kuvaa ei julkaistu (MTV 2.10.2019c; HS 2.10.2019c; I-S 3.10.2019; Yle 2.10.2019b). Tämä noudatteli toimittajien kyselyvastauksissa ilmaisemaa erityistä varovaisuutta uhrista uutisoitaessa.

Kuopion koulusurmassa uutisia julkaistiin nopeasti. Reaaliaikaisessa seurannassa samassa mediassa julkaistiin useita uutisia päivässä tekoa seuranneina päivinä. Väärän tiedon leviämistä haluttiin ehkäistä uutisoimalla tekijästä nopeasti. Uhreihin liittyvä uutisointi lisääntyi tekijästä uutisoinnin jälkeen seuraavalla viikolla jopa niin, että poliisi vetosi medioihin, jotta uhrien läheisiä ei häirittäisi liioilla haastattelupyynnöillä. Utissyyklin alku oli kiivas, mutta lopulta sykli jäi lyhyeksi ja yhteiskunnallinen keskustelu teon seurauksista ei jatkunut kovin pitkään. Asiantuntijoiden ja viranomaisten kannanottoja mielenterveyspalveluiden saatavuuden merkityksestä potentiaalisten joukkosurmaajien pysäyttämiseksi nostettiin esiin yksittäisinä sitaatteina.

Vaikka Kuopion koulusurma tapahtui pian Parklandin jälkeen ja suomalaistoimittajat olivat kyselyvastauksissa tunnistaneet käänteen tekijöistä ja uhreista uutisoitaessa, se ei näkynyt Kuopion uutisoinnissa. Kuten Zelizer (1993) toteaa, toimittajat neuvottelevat journalistisia käytäntöjä aina uudestaan avaintapahtumien yhteydessä. Vaikka Parkland oli käänne, se ei vakiinnuttanut eettisiä toimintatapoja, vaan toimittajat reagoivat hybridi-vaikuttamisen uhkaan ja keskittyivät tekijästä uutisoimiseen.

Käänteen sijaan Kuopion uutisointia voidaan pitää esimerkkinä journalistisesta paradigman korjauksesta (*paradigm repair*, Koliska & Steiner 2019). Koliska ja Steiner (2019) toteavat, että journalistisia paradigmoja on vaikea muuttaa, koska niitä hyödyntävät henkilöt toistavat niitä ja

lähtökohtaisesti vastustavat muutosta. Journalistien joutuessa kritiikin kohteeksi heidän paradigmansa saattavat järkkä. Paradigmat eivät kuitenkaan usein muutu tällaisen kritiikin myötä, vaan niitä pyritään korjaamaan esimerkiksi siirtämällä vastuuta, eristämällä väärinkäytöksiin syyllistyneet henkilöt muusta yhteisöstä ja esittämällä väärinkäytökset alan normeista poikkeavaksi.

Kuopion tapauksessa toimittajat vastustivat paradigman muutosta, jossa koulusurmauutisoinnin huomio kiinnittyisi uhreihin tekijän sijaan ja tekijä jätettäisiin nimeämättä. Parklandin ja Kauhajoen journalistisia käytäntöjä ei noudatettu, vaan toimittajat julkaisivat tekijän nimen ja kuvan sekä spekuloidivat hänen motiivejaan. Paradigmaa pyrittiin korjaamaan perustelemalla, että tekijä nimettiin väärän tiedon leviämisen estämiseksi. Vanha paradigma nähtiin uudessa mediaympäristössä toimivaksi.

Johtopäätökset

Tapaus	Kenen tarina	Mediaympäristö	Journalistinen häiriö
Parkland (USA)	Uhrit uutisoinnin keskiössä Yhteiskunnalliset syyt	Joukkosurmat yleisiä Vakiintuneet käytänteet koulusurmauutisointiin Polarisoitunut Keskustelu aseista poliittista ja uutisointia määrittävää	Kyllä Uhrien tarinaan keskityttiin tekijää enemmän Toimittajat reflektoivat uhrien tarinan merkitystä ja tekijän nimeämisen välttämistä
Kuopio (Suomi)	Tekijä keskiössä Tekijän henkilökohtaiset syyt	Joukkosurmat harvinaisia Yhteiset eettiset koodit Hybridivaikuttamisen kohde Väärän tiedon leviäminen	Ei Reflektoinnista huolimatta palattiin vanhoihin käytäntöihin Tekijä nimettiin otsikkotasolla ja uutisointi keskittyi hänen motiiveihinsa

Taulukko 1. Kokoomataulukko kuvaa Parklandin ja Kuopion joukkosurmauutisoinnin eroja.

Journalismin eettiset valinnat ovat kytkeytyneet mediamaiseman häiriöihin. Yhdysvalloissa ei ole yhteisiä eettisiä koodeja, joita journalistit olisivat sitoutuneet noudattamaan, mutta joukkosurmia tapahtuu usein ja niiden raportoinnin käytänteet ovat vakiintuneet tuttuihin paradigmoihin. Toisaalta poliittisesti polarisoituneessa mediaympäristössä erityisesti aseiden rooli joukkosurmissa

on jatkuvan politikoinnin kohteena. Parklandin tapaus edusti joukkosurmauutisoinnissa häiriötä, sillä uhrit tekijän sijaan olivat tarinan pääosassa ja heidän aktivisminsa edesauttoi yhteiskunnallisten syiden syvempää pohdintaa myös mediassa.

Kuopion uutisoinnin eettisissä valinnoissa reagoitiin aiempien tapausten eettisiin käytäntöihin, mutta toisaalta mukauduttiin hybridivaikuttamiseen, jossa tekijää leimattiin sosiaalisessa mediassa joidenkin intressiryhmien etujen mukaisesti. Digitaalisessa mediaympäristössä hybridivaikuttaminen on vakava uhka. Hybridivaikuttamista tehdään manipuloimalla sosiaalisen median sisältöjä ja levittämällä valeuutisia sekä disinformaatiota. Esimerkiksi Englannin Southportissa 29.7.2024 lasten puukotukset järkyttivät kansaa ja aiheuttivat laajoja protesteja ja mellakoita. Mellakoita kiihdyttivät useat äärioikeistolaiset järjestöt, jotka levittivät väärää tietoa tekijän identiteetistä ja käyttivät surmia edistääkseen maahanmuuttajavastaista politiikkaa (Mohamed 2024). Tekijä oli 17-vuotias ja alaikäisenä hänen identiteettiään alun perin suojeltiin Iso-Britannian lakien mukaisesti. Southportin tapauksessa journalistit toimivat lakien ja eettisten koodien mukaisesti jättämällä nimeämättä tekijän. Tästä syystä väärä tieto pääsi leviämään ja kiihdytti tapauksen nostattamia mellakoita.

Viime vuosina erityisesti Venäjä on pyrkinyt aktiivisella hybridivaikuttamisella synnyttämään levottomuutta, epäluuloa ja eripuraa. Kun huhut ja disinformaatio leviävät vauhdilla netissä, journalismin vastuu oikean tiedon välittäjänä korostuu. Oikean tiedon välittämisen ohella Ward peräänkuuluttaa journalistien uutena eettisenä tehtävänä ihmisten hyvinvoinnin edistämistä, ihmisoikeuksien suojelemista ja tasa-arvoisen demokraattisen kulttuurin ja instituutioiden vahvistamista maailmanlaajuisesti (Ward 2018).

Eettiset valinnat ovat aina liikkeessä ja journalistisen yhteisön neuvottelun alaisia. Nykyisessä mediamaisemassa eettiset valinnat eivät vakiinnu. Toimittajien tasapainoilu ja ristiriitainen suhde tekijän nimeämiseen ja uhrien kohteluun kytkeytyvät digitaalisen mediakulttuurin tuomiin muutoksiin. Sosiaalinen media aiheuttaa ristiriitaisia paineita julkaisemisen nopeuden ja oikeiden tietojen välittämisen välillä. Sosiaalista mediaa eivät sido vastaavat eettiset koodit kuin journalismia, josta tulee ristivetoa uutiskilpailussa. Hybridivaikuttamisen myötä journalistisille uutismedioille on tullut uudenlainen vastuu väärän tiedon leviämisen ehkäisijänä. Kuopion tapauksessa mediat pyrkivät aktiivisesti estämään hybridivaikuttamispyrkimykset tekijästä uutisoidessaan. Toisaalta, sosiaalinen media mahdollistaa eri ryhmien osallistumisen keskusteluun. Parklandin tapauksessa nuoret saivat äänensä kuuluviin nimenomaan sosiaalisen median kautta.

Toimittajat lainasivat nuorten viraaleja julkaisuja raporteissaan ja sitä kautta uhrien näkökulma painottui uutisoinnissa. Sosiaalinen media demokratisoi mediakenttää vähentämällä portinvartijoiden roolia. Yhtä helposti se taipuu myös antidemokraattiseen hybridivaikuttamiseen ja väärän tiedon levittämiseen.

Toimittajat ratkaisevat tilannekohtaisesti sen, kenen tarinaa uutisoinnissa kerrotaan. Toimittajien lisäksi uutisointiin vaikuttaa poliisin ottama tiedotuslinja. Poliisi tiedottaa kouluhyökkäyksen tekijöistä eri tavoin tai voi jopa jättää tiedottamatta kouluhyökkäyksestä, kuten Vantaalla syyskuussa 2025. Tuolloin kouluhyökkääjän teko saatiin estettyä koulussa, mutta hyökkäys tuli julkisuuteen vasta kun toimittajat huomasivat tekijän joutuneen mielentilatutkimukseen oikeudessa kuukausia myöhemmin. Poliisi on kiristänyt avoimuuslinjaansa viime vuosina (Parikka 2026).

Poliisin linja, toimittajan eettiset valinnat, tekijän nimeämisen politiikka ja uhreille annettu julkisuus kietoutuvat käsityksiin yksityisyydestä. Kyselyssä nousi esiin huoli uhrien oikeuksien suojelusta, etenkin alaikäisten kohdalla: ”Uhrien ja heidän omaistensa yksityisyyden suoja on helposti ristiriidassa yleisön tiedonsaantioikeuden kanssa” (TRAGE FI 2019, V10). Käsitys yksityisyydestä on kuitenkin historiallisesti ja kulttuurisesti rakentunut. Nykyaikainen keskustelu oikeudesta yksityisyyteen alkoi julkisuuden muutoksesta 1800-luvun lopulla, kun keltaisen lehdistön yksityiskohtaisten juurujen julkaisemista kritisoitiin. Yksityisyydessä on kyse itseämme koskevan informaation hallinnasta, jonka oikeus yksityisyyteen meille antaa (Räikkä 2007, 49, 65). Suomessa yksityisyyttä säädellään muun muassa rikoslaissa, julkisuuslaissa ja sähköisen viestinnän tietosuojalaissa sekä perustuslaissa (2. luku 10 §). Laeista huolimatta kiistanalaisia tilanteita on paljon, neuvotteluja yksityisyyden rajoista käydään uusien teknologioiden ja median muutosten yhteydessä. Eri maiden käsitykset yksityisyydensuojasta vaihtelevat. Esimerkiksi Yhdysvalloissa teon kokeneita uhreja haastatellaan rohkeammin ja kuolonuhreja muistellaan nimin ja kuvin.

Tutkimuksessamme vertailimme Suomen ja Yhdysvaltojen joukkosurmauutisointia kyselyiden ja kahden tapaustutkimuksen kautta. Miten kahden aivan erilaisen journalistisen kulttuurin eettisiä ratkaisuja voi verrata? Ward esittää, että journalistien tulisi omaksua globalismi moraalisenä ideologiana ja toimia globaalien hyvinvoinnin puolestapuhujina (Ward 2018). Kyselyvastauksissa sekä suomalaiset että yhdysvaltalaiset toimittajat olivat skeptisiä maailmanlaajuisten eettisten ohjeiden mahdollisuuteen, vaikka pitivät niitä tarpeellisina. Vastaajien mukaan eri maiden journalismin ja tekemisen tavat ovat erilaiset ja lainsäädäntö, mediaympäristö ja yhteiskunnan

vapaus vaihtelevat. Suomessa erityisesti kouluampumistapauksiin liittyvä maailmanlaajuinen ohjeistus nähtiin mahdollisempana, mikä kertoo joukkosurmien ylirajaisuudesta.

Suomalaistoimittajan mielestä toimittajajärjestöt voisivat yhdessä päättää, ettei kouluampujan nimeä ja elämäntarinaa julkaista, jolloin ampuja ei saisi hakemaansa julkisuutta itselleen ja teolleen (TRAGE FI 2019, V16).

Digitaalisessa mediakulttuurissa, jossa eri maiden uutisotsikot ja -videot leviävät nopeasti ylirajaisesti sosiaalisen median alustoilla, olisi tarve myös rajat ylittävälle eettisille ohjeistuksille. Voi toki kysyä, missä määrin on mahdollista saavuttaa *globaaleja* eettisiä käytäntöjä journalismissa. Pystyvätkö toimittajat muodostamaan globaalin yhteisön eettisten käytäntöjen pohdintaa varten vai hajoavatko toimittajien yhteisöt entistä pienemmiksi alueellisiksi ja poliittisesti jakautuneiksi kupliksi, joissa samaan eettiseen haasteeseen annetaan vastakkaiset vastaukset?

Suomen ja Yhdysvaltojen joukkosurmauutisointiin vaikuttavat maiden erilaiset yhteiskunnalliset, poliittiset ja kulttuuriset kontekstit: Yhdysvalloissa aseväkivalta ja joukkosurmat ovat arkipäivää ja mediat poliittisesti jakaantuneita, mikä näkyy uutisoinnissa. Suomessa koulusurmat ovat harvinaisia, joten journalisteilla ei ole valmiita kaavoja aiheen käsittelyyn. Vertailu Yhdysvaltojen ja Suomen välillä on siksi haastavaa, mutta se avaa uusia mahdollisuuksia eettisten kysymysten globaaliin tarkasteluun ja totuttujen käytäntöjen kyseenalaistamiseen. Tutkimuksessamme keskityimme kahteen esimerkkitapaukseen, mutta laajempi globaalisti vertaileva tutkimus voisi kartoittaa yhteisten eettisten koodien mahdollisuuksia.

Kiitokset

Kiitos nimettömille vertaisarvioijille ja WiderScreenin toimittajille hyödyllisistä kommenteista ja vinkeistä artikkelin kehittämiseen. Kiitos Helsingin Sanomain Säätiölle #TRAGE-hankkeen rahoituksesta 2019–2020. Kiitos kyselyn tekemiseen osallistuneille Kirsi Cheasille, Benita Heiskaselle ja Jaakko Hirviojalle sekä kyselyyn vastanneille toimittajille.

Lähteet

Kaikki linkit tarkistettu 8.10.2025.

Tutkimusaineisto

Breitbart 16.2.2018. "Nolte: Catastrophic law enforcement failures abound as MSM target NRA for Parkland school massacre. <https://www.breitbart.com/the-media/2018/02/16/nolte-catastrophic-law-enforcement-failures-abound-msm-target-nra-parkland-school-massacre/>

Breitbart 24.3.2018. "March for Our Lives D.C. unfolds as anti-Trump, anti-gun, get-out-the-liberal-vote rally." <https://www.breitbart.com/politics/2018/03/24/march-for-our-lives-d-c-unfolds-as-anti-trump-anti-gun-get-out-the-liberal-vote-rally/>

Breitbart 29.3.2018. "David Hogg: 'Changing the world' and getting rejected by UC colleges." <https://www.breitbart.com/local/2018/03/29/david-hogg-changing-the-world-and-getting-rejected-by-california-colleges/>

CNN 21.2.2018. "School shooting survivor knocks down 'crisis actor' claim." <https://edition.cnn.com/2018/02/21/us/david-hogg-conspiracy-theories-response/index.html>

CNN 28.2.2018. "They survived a school shooting. Now, activism feels more urgent than classes." <https://edition.cnn.com/2018/02/26/us/florida-parkland-students/index.html>

CNN 14.3.2018. "What's changed one month after the Parkland shooting." <https://edition.cnn.com/2018/03/14/us/parkland-school-shooting-a-month-later/index.html>

CNN 14.6.2018. "Zachary Cruz says failure to stop Parkland shooting 'haunts me'." <https://edition.cnn.com/2018/06/14/us/zachary-cruz-parkland-shooting-bullying/index.html>

CNN 14.2.2019. "Parkland students, parents and teachers are still grieving. These are their stories." <https://edition.cnn.com/2019/02/14/us/parkland-anniversary-reflections/index.html>

Fox News 20.2.2018. "CNN, MSNBC using Florida teens as anti-Trump propaganda pawns." <https://www.foxnews.com/opinion/cnn-msnbc-using-florida-teens-as-anti-trump-propaganda-pawns>

Fox News 15.5.2018. "Scot Peterson, disgraced Parkland school cop, starts getting \$8,702-a-month pension." <https://www.foxnews.com/us/scot-peterson-disgraced-parkland-school-cop-starts-getting-8702-a-month-pension>

Fox News 11.7.2018. "Parkland massacre suspect Nikolas Cruz spoke of shooting school after being expelled, woman claims." <https://www.foxnews.com/us/parkland-massacre-suspect-nikolas-cruz-spoke-of-shooting-school-after-being-expelled-woman-claims>

Helsingin Sanomat (HS) 1.10.2019. "Kuopion epäilty koulumurhaaja oli muuttanut opiskelija-asuntolaan vuosia sitten, tämä hänestä tiedetään". <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006258021.html>

Helsingin Sanomat (HS) 2.10.2019a. "Kuopion epäiltyä hyökkääjää kiusattiin koulussa vuosia, koulukaverit kertovat HS:lle." <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006258684.html>

Helsingin Sanomat (HS) 2.10.2019b. "Sanna Marin ei tunne epäiltyä ja Li Anderssonin nimissä levisi valetwiitti – Selvitimme Kuopion hyökkäyksestä leviävien huhujen todenperäisyyttä." <https://www.hs.fi/nyt/art-2000006258732.html>

Helsingin Sanomat (HS) 2.10.2019c. "Poliisi on päässyt ensi kertaa puhuttamaan Kuopion kouluhyökkäyksestä epäiltyä miestä – hyökkäyksen uhri oli 23-vuotias ukrainalaisnainen." <https://www.hs.fi/suomi/art-2000006259066.html>

Iltaalehti (IL) 1.10.2019. "IL:n tiedot: Hän on Kuopion epäilty kouluhyökkääjä – rikostaustaltaan puhdas, 25-vuotias 'fiksu nörtti'." <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/07d8e06b-8f49-4782-ae36-66c63ece1a84>

Iltaalehti (IL) 3.10.2019. "Ampumaseura kiistää jyrkästi: Kuopion epäilty hyökkääjä ei ollut aktiivijäsen: "Kaikki aseet ovat tallella." <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/097d8556-dd1c-461d-9952-7e860fc6219f>

Ilta-Sanomat (I-S) 1.10.2019. "Makaako tässä Kuopion kouluhyökkäyksen epäilty tekijä? Silminnäkijä kuvasi videon kirpputorin lasiseinän läpi: "Hätäntynyt tunnelma." <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006257932.html>

Ilta-Sanomat (I-S) 3.10.2019. "Tällainen oli Kuopion kouluhyökkäyksessä kuollut nainen." <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006260860.html>

Ilta-Sanomat (I-S) 12.10.2019. "Hengenvaara millin päässä – Kuopion kouluiskun uhrin äiti kertoo, mitä hänen tyttärelleen tapahtui." <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006270342.html>

Lännen Media 1.10.2019. "Väkivallanteko kuopiolaisessa ammattiopistossa – miestä epäillään murhasta ja useista väkivaltarikoksista." <https://www.ts.fi/uutiset/4719906>

MTV Uutiset 2.10.2019a. "Kuva: Hän on Kuopion miekkahyökkäyksestä epäilty Joel Marin – miehen tunteneet kuvailevat rauhalliseksi, mutta yksinäiseksi: "Sulkeutunut ja tuskainen katse." <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/kuva-han-on-kuopion-miekkahyokkayksesta-epailty-joel-marin-miehen-tunteneet-kuvailevat-rauhalliseksi-mutta-yksinaiseksi-sulkeutunut-ja-tuskainen-katse/7573148#gs.8h8yzf>

MTV Uutiset 2.10.2019b. "Poliisit jälleen paikalla epäillyn kouluiskijan kotona – seinänaapuri kuvailee epäiltyä: Erittäin sisäänpäin kääntynyt, ujo ja hiljainen." <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/poliisit-jalleen-paikalla-epaillyn-kouluiskijan-kotona-seinanaapuri-kuvailee-epailtya-erittain-sisaanpain-kaantynyt-ujo-ja-hiljainen/7572626#gs.8hgmbj>

MTV Uutiset 2.10.2019c. "Ukrainan suurlähetystöstä soitettiin surullinen puhelu Kuopion kouluiskussa surmansa saaneen naisen sisarelle: "Hänen sukulaisensa haluaisivat tulla Suomeen." <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/ukrainan-suurlahetystolta-soitettiin-surullinen-puhelu-kuopion-kouluiskussa-surmansa-saaneen-naisen-sisarelle-hanen-sukulaisensa-haluaisivat-tulla-suomeen/7573642#gs.fbx6r3>

MTV Uutiset 11.10.2019. "Kuopion koulupuukottaja on yhä sairaalassa – poliisi kertoo erikoisjärjestelyistä: 'Siellä on oltava 24/7-vartiointi'." <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/kuopion-koulupuukottaja-on-yha-sairaalassa-poliisi-kertoo-erikoisjarjestelyista-siella-on-oltava-24-7-vartiointi/7585360#gs.9jvjmh>

The New York Times 14.2.2018. "Nikolas Cruz, Florida shooting suspect, described as a 'troubled kid'." <https://www.nytimes.com/2018/02/14/us/nikolas-cruz-florida-shooting.html>

The New York Times 25.2.2018. "Outspoken and precocious, Florida students struggle with loss when the cameras turn off." <https://www.nytimes.com/2018/02/25/us/florida-shooting-parkland-students.html>

The New York Times 13.2.2019. "Parkland shooting: Where gun control and school safety stand today." <https://www.nytimes.com/2019/02/13/us/school-shootings-parkland.html>

Savon Sanomat 1.10.2019. "Pääkirjoitus: Kuopion kouluisku vertautuu kouluampumisiin."

<https://www.savonsanomat.fi/paakirjoitus-mielipide/2783873>

TRAGE FI 2019. #TRAGE-hankkeen kysely suomalaistoimittajille. Heiskanen, Benita (Turun yliopisto) & Cheas, Kirsi (Turun yliopisto) & Kannisto, Maiju (Turun yliopisto) & Hirvioja, Jaakko (Turun yliopisto): Toimittajien näkemyksiä tragediajournalismista 2019 [data]. Dataversio 1.0 (2021-07-28). Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja]. DOI: <https://doi.org/10.60686/t-fsd3483>; URN: <https://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD3483>

TRAGE US 2019. #TRAGE-hankkeen kysely yhdysvaltalaistoimittajille. Heiskanen, Benita (Turun yliopisto) & Cheas, Kirsi (Turun yliopisto) & Kannisto, Maiju (Turun yliopisto) & Hirvioja, Jaakko (Turun yliopisto). Aineisto kirjoittajien hallussa.

Yle 1.10.2019. "Nämä asiat tiedämme Kuopion kouluhyökkäyksen tekijästä: Epäilty on vuonna 1994 syntynyt suomalainen mies ja koulun oppilas." <https://yle.fi/a/3-11000133>.

Yle 2.10.2019a. "Kuopion kouluhyökkääjä on sulkeutunut nuori mies, joka kirjoitti kaksi laudaturia – lukiokaveri kuvaa 'täysin näkymättömäksi'." <https://yle.fi/uutiset/3-11001943>

Yle 2.10.2019b. "Tämä Kuopion koulusurman uhreista tiedetään." <https://yle.fi/uutiset/3-11001226>

Tutkimuskirjallisuus

Ahmad, Akintunde. 31.10.2019. "Why journalists need to think twice about reporting on arrests." *Columbia Journalism Review*. https://www.cjr.org/analysis/out-of-omaha-arrest-reporting.php?utm_source=Daily+Lab+email+list&utm_campaign=acc287b13c-dailylabemail3&utm_medium=email&utm_term=0_d68264fd5e-acc287b13c-396401449.

Benkler, Yochai, Robert Faris & Hal Roberts. 2018. *Network propaganda: Manipulation, disinformation, and radicalization in American Politics*. New York, NY: Oxford University Press.

Braun, Virginia & Victoria Clarke. 2022. *Thematic analysis: A practical guide*. London: SAGE Publications Ltd.

Brenan, Megan. 19.10.2023. "Media confidence in U.S. matches 2016 record low." *Gallup*. <https://news.gallup.com/poll/512861/media-confidence-matches-2016-record-low.aspx>.

Cheas, Kirsi, Noora Juvonen & Maiju Kannisto. 2020. #MarchForOurLives: Tweeted teen voices in online news. *#ISOJ Journal*, 10 (1): 61-83.

Cook, Phillip & Kristin Goss. 2014. *The gun debate: What everyone needs to know*. New York, NY: Oxford University Press.

Dahmen, Nicole Smith, Jesse Abdenoura & Karen McIntyre. 2019. "Journalists' perceptions of mass shooting coverage and factors influencing those perceptions." *Journalism Practice* 13 (8): 895–900. <https://doi.org/10.1080/17512786.2019.1642131>

Durando, Jessica. 24.03.2018. "March for Our Lives could be the biggest single-day protest in D.C.'s history." *Usa Today*. <https://www.usatoday.com/story/news/nation/2018/03/24/march-our-lives-could-become-biggest-single-day-protest-d-c-nations-history/455675002/>.

Duxbury, Scott W., Laura C. Frizzell & Sadé L. Lindsay. 2018. "Mental illness, the media, and the moral politics of mass violence: The role of race in mass shootings coverage." *Journal of Research in Crime and Delinquency* 55 (6): 766–97. <https://doi.org/10.1177/0022427818787225>.

Gramlich, John. 2016. "Voters' perceptions of crime continue to conflict with reality." Pew Research Center. <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2016/11/16/voters-perceptions-of-crime-continue-to-conflict-with-reality/>.

Greene-Colozzi, Emily & Jason Silva. 2022. "Mass outcome or mass intent? A proposal for an intent-focused, no-minimum casualty count definition of public mass shooting incidents." *Journal of Mass Violence Research* 1 (2): 27-41.

Gun Violence Archive. 2024. Past summary ledgers. <https://www.gunviolencearchive.org/past-tolls>.

Hayes, Danny & Jennifer Lawless. 2021. *News hole: The demise of local journalism and political engagement*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108876940>.

Hawley, George. 2017. *Making sense of the Alt-Right*. New York, NY: Columbia University Press.

Hemánus, Pertti & Ilkka Tervonen. 1986. *Totuuksista utopioihin: Journalismin, muun todellisuuden ja yleisön Suhteista*. Helsinki: Otava.

Holody, Kyle & Emory Daniel. 2016. "Attributes and frames of the Aurora shootings: National and local news coverage differences." *Journalism Practice* 11 (1): 80–100.

<https://doi.org/10.1080/17512786.2015.1121786>

Holody, Kyle & Brittany Shaughnessy. 2020. "NEVERAGAIN: Framing in community and national news coverage of the Parkland mass shootings." *Journalism Practice* 16 (4): 637–659.

<https://doi.org/10.1080/17512786.2020.1816857>

Jaakkola, Maarit. 2013. *Hyvä journalismi. Käytännön opas kirjoittajille*. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Julkisen sanan neuvosto (JSN). *Journalistin ohjeet*. 2013. <https://jsn.fi/journalistin-ohjeet/>

Juntunen, Laura. 2009. "Journalistinen etiikka kriisissä. Kiireen ja kilpailun haasteet toimittajien ammatilliselle itsekurille." *Media & viestintä* 32 (2): 31–47.

Kantola, Anu, toim. 2011. *Hetken hallitsijat: julkinen elämä notkeassa yhteiskunnassa*. Helsinki: Gaudeamus.

Kasky, Cameron. 2018. "How it all began: February 14." Teoksessa *March For Our Lives Founders (toim.) Glimmer of hope: how tragedy sparked a movement*: 1–9. New York: Penguin Books.

Koliska, Michael & Linda Steiner. 2019. "Paradigm repair". Teoksessa Tim Vos, Folker Hanusch, Dimitra Dimitrakopoulou, Margaretha Geertsema-Sligh & Annika Sehl (toim.) *The international encyclopedia of journalism studies*. John Wiley & Sons, Ltd.

<https://doi.org/10.1002/9781118841570.iejs0036>.

Koljonen, Kari. 2013. *Kriisi journalismissa. Kansakunnan katastrofit ja muuttuva professio*. Tampere: Tampere University Press.

Koljonen, Kari, Pentti Raittila & Jari Väliaverronen. 2011. "Crisis journalism at a crossroads? Finnish journalists' reflections on their profession after two school shooting cases." *Journalism Practice* 5 (6): 719–34. <https://doi.org/10.1080/17512786.2011.579776>.

Kurtzleben, Danielle. 19.2.2018. "How have your members of Congress voted on gun bills?" *NPR*. <https://www.npr.org/2018/02/19/566731477/chart-how-have-your-members-of-congress-voted-on-gun-bills>.

- Lankford, Adam. 2016. "Fame-seeking rampage shooters: Initial findings and empirical predictions." *Aggression and Violent Behavior* 27: 122–129.
<https://doi.org/10.1016/j.avb.2016.02.002>
- Larkin, Ralph W. 2007. *Comprehending Columbine*. Philadelphia: Temple University Press.
- LaRose, Jennifer, Jose A. Torres & Michael S. Barton. 2021. "Changing media framings of school shootings: A case study of the Parkland school shooting." *Journal of Mass Violence Research* 1 (1): 44–81. <https://doi.org/10.53076/JMVR11874>.
- Lehtinen, Aki. 2014. Journalismin uusi objektiivisuus. Etiikka.fi.
<https://etiikka.fi/media/journalismin-uusi-objektiivisuus/>
- Lehtinen, Aki. 2016. *Journalismin objektiivisuus: Pragmaattinen tietokäsitys ja relativismin haaste moniarvoisessa maailmassa*. Helsinki: Helsingin yliopisto, sosiaalitieteiden laitos.
- Levin, Jack & Julie B. Wiest. 2018. "Covering mass murder: An experimental examination of the effect of news focus—killer, victim, or hero—on Reader Interest." *American Behavioral Scientist* 62 (2): 181–94. <https://doi.org/10.1177/0002764218756916>
- March For Our Lives Founders. 2018. *Glimmer of hope: How tragedy sparked a movement*. New York: Penguin Books.
- McBride, Kelly. 7.6.2019. "Not naming mass shooters (much) is now the norm." *Poynter*.
<https://www.poynter.org/ethics-trust/2019/not-naming-mass-shooters-much-is-now-the-norm/>
- McChesney, Robert W. 2003. "The problem of journalism: A political economic contribution to an explanation of the crisis in contemporary US journalism." *Journalism Studies* (London, England), 4 (3): 299–329. <https://doi.org/10.1080/14616700306492>.
- Meindl, James N. & Jonathan W. Ivy. 2017. "Mass shootings: The role of the media in promoting generalized imitation." *American Journal of Public Health* 107: 368–370.
<http://doi.org/10.2105/AJPH.2016.303611>
- Metzger, Zack. 23.20.2024. "The state of local news". *Local news initiative*.
<https://localnewsinitiative.northwestern.edu/projects/state-of-local-news/2024/report/>
- Moeller, Susan D. 1999. *Compassion fatigue: How the media sell disease, famine, war and death*. New York: Routledge.

Mohamed, Edna. 2.8.2024. "Southport stabbing: What led to the spread of disinformation?" *Aljazeera*. <https://www.aljazeera.com/news/2024/8/2/southport-stabbing-what-led-to-the-spread-of-disinformation>

Moilanen, Pentti & Pekka Räihä. 2007. "Merkitysrakenteiden tulkinta." Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Muschert, Glenn W. 2007. "The Columbine victims and the myth of the juvenile superpredator." *Youth Violence and Juvenile Justice* 5 (4): 351–366. <https://doi.org/10.1177/1541204006296173>.

Muschert, Glenn W. & Dawn Carr. 2006. "Media salience and frame changing across events: Coverage of nine school shootings, 1997–2001." *Journalism & Mass Communication Quarterly* 83 (4): 747–766. <https://doi.org/10.1177/107769900608300402>

Mäntylä, Jorma. 2004. *Journalistin etiikka*. Helsinki: Gaudeamus.

No Notoriety Protocol. <https://nonotoriety.com/>

Novell, Carly. 2018. "Dos and Don'ts: Guide from a journalist on the other side." Teoksessa Melissa Falkowski & Eric Garner (toim.) *We say #Never Again: Reporting by the Parkland student journalists*: 37–41. New York: Crown.

Parikka, Valtteri. 23.2.2026. "Suomalainen kouluhyökkääjä halusi vahingoittaa 'mahdollisimman montaa', mutta tapauksesta vaiettiin." *Helsingin Sanomat*. <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000011837280.html>.

Pickard, Victor. 2020. *Democracy without journalism?: Confronting the misinformation society*. New York: Oxford University Press.

Raittila, Pentti & Kari Koljonen. 2009. "Kriisijournalismia ennen ja nyt." *Media & Viestintä* 32 (2): 48–66.

Raittila, Pentti, Kari Koljonen & Jari Väliverronen. 2010. *Journalism and school shootings in Finland 2007–2008*. Tampere: Tampere University Press.

Rohlinger, Deana A., Warren Allen & Caitria DeLucchi. 2022. "Framing dynamics and claimsmaking after the Parkland shooting." *Information, Communication & Society* 25 (5): 690–706. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2021.2021271>

- Räikkä, Juha. 2007. *Yksityisyyden filosofia*. Helsinki: WSOY.
- Sanders, Karen. 2003. *Ethics & Journalism*. London, Thousand Oaks, New Delhi: SAGE Publications.
- Sato, Yuko & Jake Haselswerdt. 2022. "Protest and state policy agendas: Marches and gun policy after Parkland." *Policy Studies Journal* 50 (4): 877–95. <https://doi.org/10.1111/psj.12463>.
- Schreier, Margrit. 2012. *Qualitative content analysis in practice*. Los Angeles: SAGE Publications Ltd.
- Schildkraut, Jaclyn & Glenn W. Muschert. 2014. "Media salience and the framing of mass murder in schools: A comparison of the Columbine and Sandy Hook massacres." *Homicide Studies* 18 (1): 23–43. <https://doi.org/10.1177/1088767913511458>
- Schildkraut, Jaclyn, Jaymi H. Elsass & Meredith Kimberly. 2018. "Mass shootings and the media: why all events are not created equal." *Journal of Crime and Justice* 41 (3): 223–243. <http://doi.org/10.1080/0735648X.2017.1284689>
- Seppälä, Mila. 2024. "Partisan media bias in the framing of the Parkland school shooting and the March For Our Lives movement." *Journal of Mass Violence Research*. <https://doi.org/10.53076/JMVR53552>.
- Shultziner, Doron & Yelena Stukalin. 2020. "Politicizing what's news: How partisan media bias occurs in news production." *Mass Communication & Society*, 24 (3): 372–393. <https://doi.org/10.1080/15205436.2020.1812083>
- Shultziner, Doron & Yelena Stukalin. 2021. "Distorting the news? The mechanisms of partisan media bias and its effects on news production." *Political Behavior* 43 (1): 201–222. <https://doi.org/10.1007/s11109-019-09551-y>
- Snyder, Kim. 2020. *Us kids*. Dokumentti. <https://uskidsfilm.com/>
- Society of Professional Journalists. 2014. *SPJ Code of Ethics*. <https://www.spj.org/ethicscode.asp>
- Stroud, Natalie Jomini. 2011. *Niche news: The politics of news choice*. New York, NY: Oxford University Press.
- Towers, Sherry, Andres Gomez-Lievano, Maryam Khan, Anuj Mubayi & Carlos Castillo-Chave. 2015. "Contagion in mass killings and school shootings." *PLoS ONE* 10 (7): e0117259. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0117259>

Tuomi, Pauliina. 2022. "Puhtoisuuden illuusio: moraali- ja arvokäsityksiä ravistelevat televisiotuotannot mediassa". *WiderScreen* 25 (1-2). <https://widerscreen.fi/numerot/2022-1-2/puhtoisuuden-illuusio-moraali-ja-arvokasityksia-ravistelevat-televisiotuotannot-mediassa/>

Urbani, Shaydanay. 8.8.2019. "‘A time of great shift’: Journalists reflect on covering mass shootings and extremism." *First Draft*. <https://firstdraftnews.org/articles/journalists-reflect-on-covering-shootings-and-extremism-el-paso-ethics/>

Väliverronen, Jari, Kari Koljonen & Pentti Raittila. 2012. "Vital explanations or harmful gossip? Finnish journalists' reflections on reporting the interpretations of two school shootings." Teoksessa Glenn W. Muschert & Johanna Sumiala (toim.) *School shootings: mediatized violence in a global age*: 161–180. Bingley, U.K.: Emerald.

Ward, Stephen J. A. 2018. *Disrupting journalism ethics: Radical change on the frontier of digital media* (1st ed.). London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315179377>

Yee, Vivian & Alan Blinder. 14.3.2018. "National school walkout: Thousands protest against gun violence across the U.S." *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2018/03/14/us/school-walkout.html>.

Zelizer, Barbie. 1993. "Journalists as Interpretive Communities." *Critical Studies in Mass Communication* 10 (3): 219–37. <https://doi.org/10.1080/15295039309366865>.

Zoller, Heather M. & Diana Casteel. 2021. "March for Our Lives: Health activism, diagnostic framing, gun control, and the gun industry." *Health Communication* 37 (7): 813–23. <https://doi.org/10.1080/10410236.2020.1871167>.

Viitteet

[1] Artikkelissa on hyödynnetty Copilot-ohjelmaa teoreettisen viitekehyksen alustavassa ideoinnissa ja Ward (2018) on löydetty artikkeliin Copilotin avulla.

[2] Uutisoinnissa tekijän nimi mainittiin useasti. Haluamme tutkijoina noudattaa eettistä ohjeistusta, emmekä uudelleen tuota tekijän nimeä uutisoinnin kuvauksessa tai kuvituksessa.